

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת חוקת • ו' תמוז ה'תשפ"ד

1558

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

6496 / Freidin Levi

קידוש לבנה, ט' סיון תשמ"ז

מדוע נחשבת מצוות כרה אדומה ל"חוקת התורה"?

שיעור בלקוטי שיחות / עמוד 4

אור וחיות / עמוד 12

03

בגיליון הפעם אנו חיים עם הזמן בכמה מובנים.

בענייני פרשת השבוע, הנושא המרכזי הוא כמובן מצוות פרה אדומה. השיעור בלקוטי שיחות והמאמר ב"אור וחיות", שניהם עוסקים במהותה של המצווה כ"חוקה" נטולת טעם שכלי והבנה אנושית, והיותה יסוד מחשבתית וכתשתית לכל עבודת השם באשר היא.

בסוף השבוע הבא עלינו לטובה יחול חג הגאולה של אדמו"ר הרי"צ. בקשר לזה, הבאנו בפתחת הגיליון מדברי הרבי על החשיבות של חינוך למסירות נפש כבר מילדות, ואפילו בתנאי החיים היום, שברוך השם זכינו לחיות ברווחה ובחופש לשמור על אורח חיים יהודי, ללמוד תורה ולקיים מצוות.

עונת הקיץ כבר כאן, ואיתה החופשות במוסדות החינוך. לנושא זה מוקדש השבוע המדור ניצוצי רבי, ובו התבטאויות מיוחדות והדרכות של הרבי לחניכים ולמדריכים במחנות הקיץ.

היום אנו חיים במדינות שבהן השלטונות מאפשרים לימוד תורה וקיום מצוות. אם כך, מדוע לחנך את הילדים הקטנים למסירות נפש? – כי הנכונות למסור את הנפש עבור הקדוש ברוך הוא הכרחית לקיום המצוות כולן ולחינוך יהודי. **התועדות עם הרבי**

04

התעלומה שסביב מצוות פרה אדומה מרתקת: גדולי החכמים לא הצליחו 'לפענח' ולהשיג את טעמה, וגם הקדוש ברוך הוא בעצמו מזהיר שאין לנו סיכוי לגלות זאת. מאידך, משה רבינו כן 'פיצח' את הסוד. ביאור עמוק במהות 'טעם פרה' מבהיר לנו שמצווה זו היא מודל שמלמד אותנו כיצד יש לקיים כל מצווה שהיא. **שיעור בלקוטי שיחות**

12

פרשיות חומש במדבר עוסקות רבות בדמותו של משה רבינו, מזווית כזו או אחרת. גם הרבה מהמאמרים והשיחות בתקופה הזו עוסקים במהותו של משה רבינו ועניינו. וכמובן, לא רק במשה הראשון, בן עמרם, אלא ב'משה' שבכל דור ודור. המאמר "זאת חוקת", שאמר הרבי בחג הגאולה י"ב בתמוז תשכ"ט, עוסק בקשר העמוק של משה עם כל יהודי – כשכל זה משתקף במצווה המפורסמת של פרה אדומה. **אור וחיות**

16

הרבי סבר ש"היו צריכים להרעיש עולמות על הפסקת הלימודים ש'הם חיינו' למשך זמן". עם זה, תועלת רבה ראה הרבי במחנות הקיץ, שבהם נמצא הילד משך כל היממה באווירת קדושה – מענות והוראות למדריכות, לתלמידות ולמארגני המחנות. **ניצוצי רבי**

22

מכתב תשובה לצעירה שכתבה לרבי וסיפרה שהיא נוטה להחליט לעזוב את לימודי החינוך וההכשרה להוראה, בגלל תחושה של חוסר הצלחה והעדר סיפוק והרגשה שהלימודים דורשים ממנה זמן וכוחות מעבר למצופה.

מכתב מבואר

וארט חסידות - 18 • עת לדעת - 20 • לוח חב"ד - 21 • שניים מקרא ואחד תרגום - 23 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרנוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 גיליון 1558

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

למה לבלבל ילדים קטנים עם מסירות נפש?

(מהתוועדות י"ב תמוז תשכ"ח – תורת מנחם, כרך נג, עמוד 207)

ידועה השאלה והקושייה: כאשר חיים במדינה כזו שהשלטון לא מפריע ללימוד התורה וקיום המצוות, ואדרבה, בכמה עניינים אפילו מסייע בזה - מהו הצורך בעבודה של **מסירות נפש**?

למה צריכים לבלבל ילד כבר מגיל קטן שעליו להתרגל לעניין מסירת הנפש, ושבאמרו "שמע ישראל" פעמיים בכל יום עליו לכוון שבעת הצורך הוא ימסור את נפשו? הלא הוא נמצא במצב שלא גוזרים גזירות ולא לוחצים, וביכולתו ללמוד תורה ולקיים מצוות מבלי להזדקק למסירות נפש. ואף על פי כן, לא זו בלבד שמרגילים אותו לעניין מסירות הנפש, אלא שזה צריך להיות אצלו בכל יום, ופעמיים בכל יום, ביום ובלילה!

ההסבר לכך הוא, שכדי שיהיה קיום ללימוד התורה וקיום המצוות, יהודי צריך לזכור שעליו למסור את נפשו ורצונו לקדוש ברוך הוא.

אם יהודי יחשוב שדי בכך שיבין את הדברים בשכלו, ואינו צריך להרגיל את עצמו לחשוב שהוא איננו מציאות עצמאית אלא רק שלוחו של הקדוש ברוך הוא, וגם במצב כזה יוכל להיות לומד תורה ומקיים מצוותיה כל ימי חייו - הרי הוא משלה את עצמו.

נכון שכדי **להביא** יהודי ללימוד התורה וקיום המצוות, צריך תחילה להביא אותו למצב **שירצה** להיות לומד תורה ומקיים מצוות. אבל אין לשכוח מהי המטרה הסופית, ואין לרמות אותו ולומר לו שזוהי תכלית השלמות ואינו צריך להתעלות יותר. עליו לדעת מיד בתחילה שתכלית השלמות שלו היא למסור לגמרי את נפשו ורצונו לקדוש ברוך הוא!

וכאשר רוצה זאת באמת, הקדוש ברוך הוא נותן לו כוח שיוכל לעמוד נגד הטענות כמו: מהו הצורך במסירות נפש?

האמת היא שמסירות נפש היא תנאי הכרחי לקיום המצוות. התורה היא חוכמה גדולה, ויהודי יכול ללמוד אותה בגלל **שרוצה** ללמוד. וגם המצוות, רובן ככולן מתקבלות בשכל אנושי של בשר ודם פשוט, ואין צורך שמישהו יכריח אותו לקיימן, כיוון **שהשכל מחייב** לקיים אותן. אך ישנן מצוות אחדות שהן "חוקים" שאין בהן טעם שכלי, ובמצוות האלה יש ליהודי שתי אפשרויות: או שיוותר עליהן, או שיקיים אותן בדרך קבלת עול.

לכן מסירות הנפש והרצון היא המצב והמחשבה שבהם מתחיל יהודי את יומו באמירת "שמע ישראל", ועוד לפני זה, באמירת "מודה אני לפניך" - שבמילים אלה הוא מבטא את זה שמוסר את עצמו לקדוש ברוך הוא שהחזיר לו את נשמתו, שהיא שייכת לקדוש ברוך הוא ולכן עליה לקיים את רצונו, ואז יכול להיות אצלו "יום יהודי" ויום טוב, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחברו.

חוקת התורה

דיני טומאה וטהרה רחוקים מעולם המושגים של אדם בן ימינו, אך בזמן המקדש אלו היו הלכות יומיומיות ומעשיות מאד. כדי להקריב קורבן, לאכול ממנו או אפילו רק להיכנס למקדש - היה צריך להיות טהור. יהודי שנכנס לבית עלמין או שקה בחדר בו נמצא אדם מת, נטמא בטומאת מת והיה צריך לעבור תהליך של היטהרות.

מצוות פרה אדומה היא חלק מתהליך ההיטהרות של טמא מת. הפרה האדומה הייתה נשחטת ונשרפת על הר הזיתים, את האפר מהשריפה היו מערבים במי מעיין ומהתערובת הזו היו מתיזים על הטמא.

כיום כולנו נחשבים 'טמאי מתים', מכורח המציאות, ואין לנו אפר פרה להיטהר. כשיבנה בית המקדש, במהרה בימינו, כולנו נעבור תהליך של היטהרות באפר של פרה אדומה חדשה שתשרף לפי כל הכללים.

נתמקד במשפט יוצא דופן המתחיל את הפרשה:

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר:

דבר אל בני ישראל, ויקחו אליהם פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על... וישרף את הפרה לעיניו, את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה וישרף.

המילים "זאת חוקת התורה" מלמדות על אופייה המיוחד של מצווה זו. כך מסופר במדרש:

על כל דבר ודבר שהיה הקדוש ברוך הוא אומר למשה, היה אומר לו טמא אתו וטהרתו.

וכיון שהגיע לפרשת "אמר אל הכהנים" [העוסקת בדיני טומאת מת], אמר לפניו: "רבוני של עולם, ואם נטמאו אלו במה הוא טהרתן?", לא השיבו דבר. אותה שעה, נשתנו פניו של משה.

וכיון שהגיעו לפרשת פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: "משה, אותה אמירה שאמרתי לך אמר אל הכהנים, ואמרת לי אם נטמאו במה היא טהרתן, ולא אמרתי לך דבר, זו היא טהרתן: 'ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת'".

אמר לפניו: "רבוני של עולם, וכי טהרה היא?"

אמר הקדוש ברוך הוא: "משה, חקה היא, וגזרה גזרתי, ואין בריה יכולה לעמד על גזרתי. דכתיב: 'זאת חקת התורה'".

כאשר התורה מכנה מצווה בשם חוק, הכוונה היא לכך שלא

שיעור בלקוטי שיחור

טעם פרה

התעלומה שסביב מצוות פרה אדומה מרתקת: גדולי החכמים לא הצליחו 'לפענח' ולהשיג את טעמה, וגם הקדוש ברוך הוא בעצמו מצהיר שאין לנו סיכוי לגלות זאת. מאידך, משה רבינו כן 'פיצח' את הסוד.

ביאור עמוק במהות 'טעם פרה' מבהיר לנו שלא מדובר רק במצווה שנעשתה לפני אלפי שנים, אלא במצווה שהיא מודל עבורנו כיום שמלמד אותנו כיצד יש לקיים כל מצווה שהיא.

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות, חלק יח, שיחה ראשונה לפרשת חוקת

לקוטי שיחור
- א -

עריכה:
הרב דוד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ

1. במדבר יט, א-ה.

2. קהלת רבה, ח, ה.

אדומה, שאפילו בעיניו נשארה תעלומה.
לכן, דווקא המצווה הזו היא ה-חוקה של התורה:

מדברי שלמה המלך¹ מובן שעיקר עניין החוקה - "חוקה חקתי גזירה גזרתי" - מתבטא דווקא בפרה אדומה.
לפי האמור לעיל, ש"חוקת" הפרה מובדלת מחוקים אחרים, יובן מדוע נאמר לגבה "זאת חוקת התורה", שמשמעותו הפשוטה היא: זאת ולא אחרת, היא 'החוקה' של התורה². כלומר שעניין ה'חוק' בתורה לאמיתו, שהוא לגמרי איננו בגדר השגה שכלית, הוא במצוות פרה אדומה³.

מצוות פרה אדומה היא חוק שאינו ניתן להבנה, יותר מכל החוקים האחרים. המצווה הזו רחוקה לחלוטין מההיגיון האנושי. בכל פרט במצווה אפשר להיתקל בתמיהות: איך זה שטיפה אחת של מים עם גרגר אפר שהותזה על האדם גורמת לו להפוך מ'טמא' ל'טהור'? למה האפר הזה צריך להיות דווקא של 'פרה'? ודווקא אדומה? ועוד.

לכן, "זאת חוקת התורה" - המצווה הזו, יותר מכל אחת אחרת, היא "חוקת התורה". היא המצווה שמגלמת בצורה המושלמת ביותר את הצד של התורה שלא נתפס ולא נמדד בכלל בכלים רציונליים.

למה לא לגלות?

אלא שמקטע אחר במדרש משתמע תוכן שונה על הנושא.

פרשת פרה אדומה נפתחת במילים "ויקחו אליך פרה אדמה". המשמעות היא שאת הפרה האדומה יש להביא למשה תחילה, והוא זה שיהיה אחראי על הקרבתה. הוא זה שיביא אותה לכוהנים וינחה

מדובר במצווה הגיונית שטעמה מובן לנו כי אם בצו אלוהי ללא הסבר מצורף. כפי שממחיש היטב המשפט ההחלטי שאומר השם למשה: "חֲקֵהָ הִיא, גִּזְרָה גִּזְרָתִי, וְאֵין בְּרִיָּה יְכוּלָּה לַעֲמֹד עַל גִּזְרָתִי".

ואכן, בשונה ממצוות רבות שאנו מסוגלים להבין את המשמעות שלהן ואת הסיבה לקיים אותן, כמו אכילת מצה כזכר למה שאכלו אבותינו במצרים, שמירת שבת כזכר למנוחה של השם בבריאת העולם, כיבוד הורים, השבת אבדה ואיסור להעיד בשקר - מצוות פרה אדומה בלתי ניתנת להבנה. ככל שננסה, לא נבין מה ההיגיון שעומד מאחוריה. לכן היא נקראת "חוק".

למרות שיש עוד "חוקים" בין מצוות התורה - כמו איסור אכילת בשר בחלב, איסור לבישת שעטנז ועוד - יש בה ייחודיות גם על פני כל שאר החוקים. כך מסופר במדרש⁴:

אמר שלמה:

על כל אלה, עמדת.

**ופרשה של פרה אדמה - חקתי ושאלתי
ופשפשתי, אמרתי אחקמה והיא רחוקה ממני!**

שלמה המלך מתואר בתורה כחכם יוצא דופן. למען האמת, הוא נחשב החכם מכל אדם. בספר מלכים מסופר⁵ שהשם אומר לו: "הִנֵּה נָתַתִּי לָךְ לֵב חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כְּמוֹךָ לֹא הָיָה לְפָנַי וְאֶחָרַי לֹא יִקָּם כְּמוֹךָ". המדרשים⁶ מתארים בהרחבה את חוכמת שלמה, שהייתה נדירה וחד-פעמית, וכיצד השכיל להבין ולהתעמק בכל תחום, ממדעי הטבע ועד תורת נפש האדם, ואת השליטה הפנומנלית שלו בתחומי ידע רבים, כולל בתורת הנסתר.

והחכם באדם, שלמה המלך, מעיד על עצמו שעמל להבין את פשרן של כל המצוות ואכן הצליח, כמעט לגמרי. האיסור ללבוש שעטנז היה ברור לו כמו האיסור שלא לגנוב, וטבילה במקווה טהרה הייתה מעשה הגיוני בעיניו בדיוק כמו השבת אבדה. בחוכמתו הוא הבין ו'התחבר' לכל המצוות כולן. כולן למעט אחת - מצוות פרה

א. במדב' רפ"ט, ג (בסופו). תנחומא ו.

ב. ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ח (ע' 128) שכ"ה גם ע"ד הפשט.

ג. ולא מצד הדבר והיפוכו ש'מטהרת את הטמאים ומטמאה את הטהורים' (וראה לקו"ש שם הערה 17 שע"ד הפשט מובן הוא גם בשכל) שהרי בזה: (א) שווה הוא לשאר החוקים שבמדרש שם, (ב) ה"צה"ר משיב", אלא מצד עצם ענין טהרתו. וראה לקו"ש שם ע"ד הפשט. אבל ראה אה"ח כאן ד"ה "אשר צוה" בסופו.

ד. הפירוש ב"זאת חוקת התורה" דפ' מטות (לא, כא) - ראה לקו"ש שם ע' 187 ואילך.

3. במדבר רבה, יט, ג.

4. מלכים א, ג, יב. וראה שם ה, ט-יא שאכן ההבטחה מומשה.

5. ראה למשל במדבר רבה כאן, קהלת רבה שם, ועוד.

שלמה, שעליו נאמר "ויחכם מכל האדם", לא יכול היה להשיג את טעמה של מצוות פרה אדומה?

השאלה הראשונה: אם מצוות פרה אדומה איננה חסרת פשר (ההיגיון שלה עמוק מאד ורוחני כך שרק אנשים גדולים מאד מסוגלים לתפוס אותו, אבל עדיין יש בה 'טעם' והסבר מנומק לכל פרט) - איך זה ששלמה המלך "החכם באדם" לא הצליח לתפוס את ההיגיון שלה?

יתרה מכך,⁸ הפסוק⁹ מספר ששלמה המלך היה חכם יותר ממשה רבינו עצמו¹⁰. אז איך יכול להיות שמשה הבין את פשרה של הפרה, ושלמה לא?

אם השאלה הראשונה מתבקשת, השאלה השנייה קצת מפתיעה, כי היא מכניסה אותנו להיכרות עם אופיו של משה:

מדוע משה רבינו לא גילה את הטעם לכל עם ישראל,

כפי שמצינו לגבי "פלפולא" דאורייתא [הפלפול בתורה], שהקדוש ברוך הוא נתנו מלכתחילה רק למשה, ולמרות זאת, משה רבינו "נהג בה טובת עין ונתנה לישראל?"

השאלה השנייה: איך זה שיש למשה רבינו מתנה כזו, 'טעם פרה', והוא לא משתף בה את עם ישראל אלא שומר אותה לעצמו? הרי משה רבינו היה טוב עין, 'מפרגן', והוא שיתף את עם ישראל גם במתנות שהשם העניק רק לו!

כך מסופר בגמרא: "לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו... משה נהג בה טובת עין, ונתנה לישראל". בהמשך הדברים מסבירה הגמרא שהידע הפרקטי של ההלכה, כל פרטי הדברים של מה שעלינו לקיים, אכן ניתן לכל עם ישראל, אך עומק ההבנה שבתורה, ה'פלפול' והרציונל מאחורי כל מצווה, ניתן רק למשה רבינו. כך היה הדבר אמור להישאר, שמשה (וזרעו אחריו)

אותם כיצד לעשות את התהליך כולו⁶. מכך שיש צורך להביא את הפרה אל משה כדי שיפקד על עשייתה, מובן שיש למשה רבינו תפקיד מפתח במצווה הזו. זאת למרות שמשה איננו כהן, ולכן הוא לא זה שמקריב בפועל את הפרה.

המדרש⁷ מסביר מה הקשר המיוחד בין מצוות פרה אדומה למשה רבינו:

"ויקחו אליך פרה אדמה" - אמר רבי יוסי ברבי חנינא: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחר חקיה.

משה רבינו היה היחיד שכן הבין את ההיגיון של מצוות פרה אדומה. למרות היותה המצווה הרחוקה ביותר מהבנה, שאפילו שלמה המלך בחוכמתו הגדולה לא מצא בה טעם והיגיון, מתברר לנו כעת כי יש לה טעם, והוא התגלה למשה רבינו.

יתירה מזו, נופתע לגלות שגם אנחנו נזכה להבין את סודה של הפרה האדומה בימות המשיח. כך ממשיך המדרש ואומר:

דברים המכסין מכס בעולם הזה עתידין להיות צופים לעולם הבא, כהדין סמא דצפי [כאותו עיוור שמתחיל לראות].

מכאן אנחנו מבינים שגם מצוות פרה אדומה היא לא חוק וגזירה מוחלטת, כי אפשר בהחלט להבין אותה בכלים רציונליים.

תובנה מפתיעה זו, גוררת בעקבותיה **שרשרת שאלות**. כל שאלה שנשאלת מעוררת בעקבותיה שאלה נוספת, עד שבסוף השרשרת יהיה בידינו מפתח להבנת הנושא כולו.

השאלה המיידית שמתעוררת היא פשוטה:

מהמדרש מוכח שגם לחוקת הפרה ישנו טעם.

ומכיוון שכך, נשאלת השאלה: מדוע

8. על פי ההערה בגוף השיחה.

9. מלכים א, שם.

10. ראה רש"י שם.

6. ראה רמב"ן כאן.

7. שם, ו.

1. נדרים לח, א.

ה. מ"א ה, יא. וממשיך שם: "מאיתן האזרחי והימן גו". ובפרש"י שם (מפסיקתא): הימן זה משה.

יהיו היחידים במהלך הדורות שנחשפים לסודות ולעומק התורה. ובכל זאת, משה רבינו לא שמר את האוצר היקר הזה עבורו ועבור בני משפחתו, אלא שיתף את עם ישראל כולו במתנה הנפלאה שהעניק לו השם.

ואם כן, איך זה שמשה רבינו לא נהג כך גם לגבי 'טעם פרה'? למה את ה'סוד' הזה הוא כן שמר לעצמו?

שתי השאלות הללו, על שלמה ועל משה, מובילות אותנו בהכרח למסקנה:

מוכרחים אנו לומר, שהסיבה לכך שמשה לא גילה את טעם פרה לעם ישראל, היא לא מפני שהוא לא היה מעוניין בכך או מפני שלא נצטווה על כך, אלא מאחר שטעמה של מצוות פרה אדומה הוא איננו בגדר השגה בשכל הנברא.

וממילא, גם אם היה משה מגלה זאת לבני ישראל, הם לא היו מסוגלים להבינו (לקבלו).

וכמו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה בקשר לטהרת פרה אדומה: "חוקה היא, וגזירה גזרתי, ואין כל בריה יכולה לעמוד על גזירתי".

וזו הסיבה שגם שלמה בחוכמתו לא יכול היה להשיג את טעמה של פרה אדומה.

ואפילו משה רבינו, שהיה "שלמות מין האנושי", לא יכול להשיגה בכוח עצמו, מאחר שהדבר איננו בגדר שכלו של נברא.

רק הקדוש ברוך הוא, שהוא כל יכול, ואין לפניו כל הגבלות, בכוחו הוא, גילה זאת למשה רבינו - "לך אני מגלה טעם פרה", למרות שנברא, מצד עצמו, אינו יכול להגיע לידי כך".

זו תובנה חדשה שהופכת את המבט על

הסיפור: ההיגיון של פרה אדומה אינו חלק מההיגיון האנושי שאנו מכירים ומבינים. מדובר במשהו אחר, סוג של היגיון¹¹ שלא שייך להבנה של בני אדם בכלל. אינטליגנציה גבוהה, כושר תפיסה חד ואפילו הבנה מופשטת ורוחנית מאד - לא יקרב אותנו בסנטימטר להבנת ההיגיון של המצווה הזו. מדובר על משהו אלוקי שכן אנוש לעולם לא יוכל להבין אותו.

נסו להסביר לעיוור מלידה את ההבדל בין צבע אדום לצבע כחול. הדבר הוא כמובן בלתי אפשרי. האם זה בגלל כשל באינטליגנציה שלו? בגלל הפרעות חיצוניות כמו בעיות קשב וריכוז? - לא ולא. אין לו את הכלים להבין זאת, פשוט אין. בדיוק כך, כל אדם, ואפילו שלמה המלך החכם מכל, אינו יכול להבין את טעמה של פרה אדומה. גם אם משה רבינו ינסה להסביר לו, זה לא ייתפס.

למעשה, השאלה שאנו אמורים לשאול היא לא "למה שלמה המלך לא הבין את 'טעם פרה'?", אלא "איך זה שמשה רבינו כן הבין אותו?". זה שמשה רבינו הצליח להבין זאת - זה הפלא!

ובאמת, משה רבינו לא הבין את "טעם פרה" כי הוא היה מחונן. הקדוש ברוך הוא 'הכניס לו לראש' את הדברים והוא תפס אותם כמו שהם, במובנם האלוקי. זה כמו שהשם יחולל נס, ייקח עיוור מלידה ויפתח לו חלון של כמה שניות דרכו הוא יראה שלל צבעים. לרגע הוא יקלוט מה זה אור ומה זה צבע, אבל הוא לעולם לא יוכל ללמד את שאר העיוורים מה הם מפסידים. בדיוק כך, משה רבינו לא היה מסוגל להעניק לעם ישראל את 'טעם פרה'.

הנה סיכום קצר למסקנות שהגענו אליהן עד כה: בשונה מכל מצוות התורה, הטעם של מצוות פרה אדומה הוא מעל ההיגיון האנושי, ובלתי אפשרי להבין אותו. לכן שלמה המלך לא הבין אותו, ולכן משה רבינו לא היה מסוגל ללמד אותו את בני ישראל. הקדוש ברוך הוא אומנם גילה זאת למשה רבינו, אך מדובר בתופעה שחורגת מההנהלות האנושיות הרגילה. עבור כל עם ישראל נשאר מצוות פרה אדומה כ'תעלומה'.

נשאר לנו להבין: מה הסוד הכמוס כל כך? מה הרעיון הפנימי ב'טעם פרה' שנסתר מכולם וצריך 'נס' מיוחד כדי לגלות אותו?

11. למעשה אי אפשר להגדיר זאת כהיגיון, כיון שזה למעלה מגדרי השכל, אך השתמשנו בלשון זו כדי להקל, והרי גם במדרש זה מכונה "טעם פרה".

ז. אבל ראה אה"ח שם.
ח. ראה ד"ה זאת חוקת תרע"ג בסופו. אבל ראה אה"ת לקהלת ע' רנד. ד"ה יבחר לנו תש"ג פ"א. וראה כלי יקר כאן.
ט. קה"ר פ"ח, א (ה). וראה פסיקתא (ופסיקתא דר"ב) פרה.
י. פיה"מ להרמב"ם פ' חלק היסוד השביעי. וראה ר"ה כא, ב.
יא. ועפ"י מובן התיווך בין ב' פירושי המדרש (אם ידע משה טעם פרה). ומתורצת הערת המפרשים בזה.

מי בשביל מי?!

כדי להבין את הדברים, נצטרך לחזור ולחדד את ההבדל בין סוגי המצוות.

ישנם ה"חוקים", כפי שאמרנו, ובהם מצוות פרה אדומה. ויש מצוות שמוגדרות כ"משפטים", או "עדות" - שהן מצוות הגיוניות ומובנות, חלקן אפילו מתבקשות. כעת נבין שההבדל בין סוגי המצוות הוא מהותי יותר משנדמה, כשלכל אחד יש תפקיד ומטרה משלו:

כל המצוות, גם אלו שהם מסוג העדות והמשפטים שיש עליהם טעם שכלי, הרי ש"מהותן" הינה רצון העליון הנעלה מחוכמה ושכל. אלא שרצה הקדוש ברוך הוא שה'רצון' שבמצוות אלו ירד ויתלבש בחוכמה ושכל.

אומנם, גם לאחר התלבשותם בטעם שכלי נשאר הרצון העליון "במהותו ובפשיטותו" - נעלה מהשגה שכלית.

במהותן, כל המצוות הן בעצם 'חוקים'. כאשר אנו מקיימים אותן, אנו ממלאים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, ואת הרצון האמיתי שלו אנחנו בני האדם **לחלוטין לא** יכולים להבין ולתפוס במושגים הגיוניים אנושיים, אף פעם. עבורנו, הרצון האלוקי רחוק ובלתי נתפס הרבה יותר מאשר חוץ וצבע לעיוור.

אם כך, מניין הגיעו ה"משפטים"? איך זה שמצוות רבות אנחנו כן מסוגלים להבין היטב ואף להזהות עם המשמעות שלהן? - כי לחלק מהמצוות השם אכן נתן גם סיבה רציונלית. הוא חנן אותנו באינטליגנציה, במצפון ובחוש מוסר, ובעצמנו אנחנו יכולים להבין כמה טוב לא לגנוב, לכבד את ההורים ולהשיב אבדה לבעליה.

אך אנו חייבים לשנן לעצמנו ולזכור כי גם המצוות הללו הן, **לפני הכול**, רצונו של השם, שמתחיל ממקום שאליו לעולם לא נגיע. במילים פשוטות: כשיהודי מכבד את ההורים שלו או נזהר לא לגנוב, בנוסף לכך שהוא עושה מעשה מוסרי ונכון, הוא בעיקר ממלא את **רצונו של הקדוש ברוך הוא**.

הדבר מתבטא גם בפועל, בכוונה שלנו בעת

קיום המצוות.

כאשר יהודי אוכל מצה בליל הסדר, הוא מבין היטב כי זהו הלחם שאכלו אבותינו בצאתם ממצרים ואנו אוכלים אותה כדי לזכור זאת. אבל לפני האכילה הוא מברך: "ברוך אתה . . . אֱשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה". הוא זוכר שאכילת המצה היא קודם כל קיום צו עליון נשגב מבינת אנוש. רק כתוספת, יש למצווה גם משמעות היסטורית של זיכרון.

כאשר יהודי קורא את מגילת אסתר, הוא עושה זאת כדי לציין את נס פורים ולזכור את ההיסטוריה הפלאית של עמנו. אך יחד עם זאת, לפני הקריאה הוא מברך: "ברוך אתה . . . אֱשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגֻלָּה". הוא זוכר שהוא מציית כאן להוראה של השם לשמוע בקול חכמים, והם קבעו שחובה לקרוא את המגילה.

בשביל מה חשובה ההדגשה שגם ה'משפטים' הם 'רצונו של השם'? למה חשוב לזכור גם במצוות מתבקשות ומובנות שהעיקר הוא למלא את רצון השם? - כי זה משפיע על הדרך שבה אנו מתייחסים למצוות:

הידיעה הזו נחוצה לכל יהודי בעבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות.

קיום כל המצוות, גם אלו שיש להן טעם, צריך להיעשות בדרך קבלת עול, מאחר שכך ציווה הקדוש ברוך הוא². וכמו שהנוסח בכל ברכות המצוות: "וציוונו".

התורה והמצוות אכן מעניקות את הדרך הנכונה והמאושרת לחיים. הנחת התפילין 'ממלאת אותנו' ומעניקה לנו מיקוד לפני יום נוסף של התמודדות; מנוחת השבת ממלאת את המצברים שלנו לכל השבוע; המידות הטובות שמלמדת אותנו התורה: לא לדבר לשון הרע, להתנהג ביושר, לאהוב כל יהודי - עוזרות לנו לחיות חיים מאושרים ופשוט להיות אנשים טובים יותר.

אך לפני כל זאת: אם יהודי חושב תמיד 'מה המצוות נותנות לי', איך אני נהיה טוב או מוסרי יותר בעזרת המצוות - הוא בעצם משתמש בהן כדי לשרטט סביב עצמו מעגל גדול. מעגל של מעשים טובים, של תורה ומוסר, אבל מי נמצא

יג. אולי יש ליישב עפ"י הסתירה במו"ז ח"ג פ"ג לפכ"ה שם.

יב. כי הרצון, גם כשיש עליו טעם, נשאר במהותו ובפשיטותו (ראה ד"ה ואני תפילתי תרצ"ד. ועייג"כ אגה"ק סי"ט (קכח, א)).

פרה אדומה, אתם מבינים שאין לכם שום מושג מה התועלת שלה, מה הרעיון שעומד מאחוריה? ובכן, כך בכל מצווה ומצווה, המהות הגרעינית של כל מצווה היא: פשוט, כך השם רוצה, ולא שום רעיון או משמעות כאלה או אחרים שנראים לנו מובנים ומתקבלים.

מפעם לפעם, כשאנו מקדישים קצת מחשבה לשמירת מצוות השם ולרלוונטיות שלהן לחיים, אנו יכולים להבחין במתח הקיים בתוכנו ביחס שבין שני סוגים של מצוות.

מצד אחד, אנו מרגישים עד כמה מצוות התורה ממלאות אותנו, מתייבשות על דעתנו ומכניסות משמעות ואור לחיים בעולם הזה. אנו חשים בכך כאשר אנו יושבים בסוכה או מדליקים נרות חנוכה בחיק המשפחה, כאשר התפילה יוצאת לנו מעומק הלב או לאחר שיעור תורה מחכים ומרומם.

אך מצד שני, יש מצוות שמרגישות לנו לא 'טבעיות', מצוות המתנגשות עם הצד הרציונלי שלנו או שאיננו מצליחים לעמוד על הרלוונטיות שלהן לחיים המודרניים. אנו כמובן מקיימים אותן באמונה שלמה, כי כך 'מוכתב' לנו מלמעלה ואנו מקבלים את הציווי ככתבו וכלשונו. אבל עדיין, האם לא היינו שמחים יותר להבין הכול, לקיים את כל המצוות מתוך הזדהות והפנמה?

מה שלמדנו כאן נותן לנו את המפתח לפתרון.

התשובה היא כי בכל מצווה למעשה, גם זו המובנת ביותר, קיימים שני האלמנטים. היסוד של המצווה הוא 'חוקה', קיום רצונו של הקדוש ברוך הוא, שהוא אינסופי ונעלה מאיתנו לגמרי. רק לאחר מכן מגיע השלב של ההבנה והזהדות. השם מצפה מאיתנו שנקיים את המצוות בשמחה ומכל הלב, וזאת על ידי שנתחבר אליהן, נבין את הטוב שבהן והן ימלאו אותנו באנרגיה טובה.

נחדד יותר את הדברים: גם מי שמתחבר ליופי של ישיבה בסוכה או שהכנסת אורחים בשבילו זו חובה אלמנטרית ומוסרית בסיסית - צריך לשים הכול בצד,

במרכז המעגל? "אני!" הקדוש ברוך הוא נותן, ואני לוקח. כל המצוות נועדו עבורי.

זה כמו שנתאר את התורה והמצוות כאולם יפה ומפואר, מואר ומעוצב - והחתן הוא... אנחנו... אפילו הקדוש ברוך הוא בא לרקוד בחתונה שלי. עד כדי כך גדול האבסורד... לזה קשה לקרוא "עבודת השם", זה נראה יותר כסוג של 'ביזנס' עם בורא עולם.

אבל כאשר יהודי חושב לפני קיום המצווה, בשעה שהוא מברך, על המשמעות של "וציוונו" - הוא מבין שהוא זכה בפיס. המצווה אומרת לו: תתרומם רגע, תביט על העולם במבט עמוק ומשמעותי יותר. כשאתה מקיים את ציוויי של השם, אתה גורם נחת ושמחה לאבא שבשמיים. כאשר יהודי ניגש לקדוש ברוך הוא ואומר לו: "אני רוצה לעשות את רצונך, לקיים מה שציווית אותי", כאן **הקדוש ברוך הוא נמצא במרכז**. זוהי עבודת השם, כאן יהודי נפגש עם בורא עולם, הוא במעשיו גורם לקדוש ברוך הוא נחת.

לכן כל כך חשוב להפנים שלמרות שהמצוות אכן ממלאות אותנו, מעדנות ומזככות את האופי והאישיות שלנו, והן המתכון האמיתי לחיים מאושרים - לא זה הדבר החשוב באמת. לפני הכול, אנחנו מקיימים את המצוות 'לשם שמיים', כשאנחנו יודעים וזוכרים שהקדוש ברוך הוא נהנה מכך שהוא רצה משהו ורצונו נעשה.

לאחר שהבנו את הרעיון היסודי הזה, אנו יכולים להבין את משמעות הפסוק "זאת חוקת התורה", שנאמר לגבי פרה אדומה:

ולכן נאמר בפסוק "זאת חוקת התורה": למרות שישנם בתורה עניינים וסוגים שהם 'ירדו' והתלבשו בטעם ודעת, הרי שכל המצוות במהותן נעלות מהשגה: התורה עם כל המצוות שבה הינה "חוקה".

יתר על כן: כל המצוות הינן "חוקה" בדיוק כמו מצוות פרה אדומה - "זאת חוקת התורה", שהיא לגמרי למעלה מגדר הבנה והשגה.

התורה מזכירה לנו שבכל המצוות יש מרכיב מסוים שאותו אנו לא יכולים לתפוס, שאיתו אנו לא יכולים להתחבר ולהזהדות - כי הבסיס הוא תמיד הרצון האלוקי, שאותו לעולם לא נפענח. התורה אומרת לנו: אתם רואים את מצוות

זה אצלו עניין של מסירות נפש.

עד שיכול היה יהודי להגיע למצב שיהפוך ל"נבל ברשות התורה"¹², רחמנא ליצלן. שהרי בהרגישו רק את הטעם השכלי שבענייני התורה, יכול הוא למצוא הסברות וטעמים 'תורניים' על הנהגותיו הלא טובות.

נחשוב מה היה המצב אילו כל המצוות היו הוראות הגיוניות שאפשר להתחבר אליהן ולהזהות איתן. כאשר יהודי מקיים מצוות רק משום שהוא מבין ומתחבר עם המצווה, רק כי המצווה עושה לו טוב - זה נתון לשינוי בהתאם לנסיבות. וכך, בסיטואציות שבהן ההקרה למען המצווה תיראה לו גדולה מדי, הוא יכול גם לוותר עליה. אם אני מניח תפילין בבוקר כי זה ממלא אותי למשך היום, אם אני מכון בתפילה בגלל שאני מרגיש קרבת השם והתעלות פנימית - ביום אפור וחורפי, כשאני שוכב במיטה עם שפעת או קורונה, יהיה לי קל יותר לוותר על זה.

אם נתרגל למצב בו מטרת המצוות היא אך ורק 'לעשות לנו טוב' ולגרום לנו תועלת, אם נתרגל למצב בו אנחנו עושים עם הקדוש ברוך הוא 'דילים', כשהוא נותן לנו את המצוות ואנו מקיימים אותן בגלל החיים הטובים שהן מעניקות לנו - כשיתעורר קושי בקיום המצוות, לא נעמוד בו. כאשר לא נרגיש לגמרי 'מחוברים' ומזדהים עם מצווה מסוימת, נוותר עליה בקלות, חלילה.

אך כאשר אנו מתבוננים בעובדה שמעבר לכל תועלת גשמית או אפילו רוחנית המופקת מהמצווה, היא בראש ובראשונה רצונו של השם, אין שום שיקול שיוכל לגרום לנו לוותר עליה. כאשר קיום המצוות נעשה מתוך מודעות שמלבד כל המעלות של המצוות אנחנו 'בתפקיד', אנו משרתים את השם ומתכוונים למלא את רצונו ולעשות לו נחת - גם אם זה קשה, גם אם קמנו על "רגל שמאל" ואין לנו כוח ומצב רוח לקיים את המצוות, נעשה זאת מפני שהקדוש ברוך הוא ציווה. כי זה לא בשבילנו, זה רק בשבילו.

לאחר שהבנו את הצורך והנחיצות של הכוונה **לעשות רצון השם** בעת קיום המצוות, על מנת שנקיים את המצוות גם במקרה שיתעוררו קשיים

ולהיזכר שבקיום המצוות הוא חווה מפגש עם בורא עולם וזוכה למלא את רצונו. וזה הרבה יותר חשוב משכר בעולם הבא וגם משכר בעולם הזה. הכנסת אורחים כמו זהירות בכשרות, הימנעות מגניבה כמו צום ביום כיפור - כל אלה בראש ובראשונה מוטלים עלינו כדי לעשות נחת לבורא העולם.

למעשה, אין כאן 'מתח' או התנגשות. אלו שני רבדים שקיימים בו זמנית בכל מצווה שאנו מקיימים.

ננסה לתרגל זאת כדי להחדיר את הדברים לתודעה וללב. בפעם הבאה שנקיים מצווה ונברך לפנייה את ברכת המצוות: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו", נשתדל לעצור לרגע ולחשוב על המשמעות העצומה של הברכה הזו. ניקח מצווה 'פשוטה', מעשית ויומיומית, שאנו מקיימים - הנחת תפילין, הדלקת נרות שבת או נטילת ידיים - ונזכור לחשוב קודם קיומה על כך שאנו זוכים למלא ולהגשים את רצונו של בורא העולם, אנחנו 'משרתים' של השם יתברך!

כרה אדומה כתזכורת

הידיעה שהמצוות כולן הן בעצם 'חוקה', קיום רצון השם, ולא רק דבר שיש בו היגיון או תועלת, היא לא רק עניין רגשי. זו לא רק כוונה או הכרה עימה יהודי צריך לגשת לקיום המצוות. יש לזה גם השלכה מעשית מאד על היכולת לקיים את המצוות בשלמות.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

אם כל ענייני התורה היו נמשכים ומתלבשים בהשגת הנבראים, הרי אילו הייתה נדרשת מסירות נפש כדי לקיים עניין של תורה ומצוות, לא יכול היה יהודי לפעול זאת בעצמו, מאחר וכל ענייני התורה הם על פי שכל, וכך היא הנהגתו (על פי תורה) תמיד.

וזה היה משפיע על כמה וכמה פרטים בקיום התורה ומצוותיה.

ולא רק על מקרה שבו נדרשים למסירות נפש בפועל ממש - שכן כאשר בר שכל צריך לעשות דבר שלא על פי שכל, הרי

12. ביטוי שנאמר על יהודי שעושה מעשה בזוי ולא ראוי, אך בכדי להרגיע את מצפוניו מקפיד לעטוף אותו בהצדקות הלכתיות ובהנמקות תורניות.

ובמצב שבו לא נחוש את ההזדהות עם התוכן של

המצווה - נוכל להבין את סודה של מצוות פרה אדומה:

לפי זה מובן, שלכל הפחות עניין אחד בתורה היה צריך להישאר "חוקה", למעלה מגדר השגה, ובזאת להראות שגם שאר העניינים בתורה הם לאמיתתם כאלו.

ולכן לא גילה הקדוש ברוך הוא זאת [את טעם הפרה] לבני ישראל".

הקב"ה בחר במצווה זו כדי ש'תיצג' ותסמל לנו את הרצון האלוקי שבמצוות בצורה הטהורה והנקייה.

כאשר מקריבים פרה אדומה, וגם כאשר לומדים בפרשה את הלכותיה - אנחנו פשוט לא מבינים את פשרה. אנחנו לא 'מתחברים' לדברים שכתובים שם, ולא מזדהים איתם. אז למה בכל זאת אנחנו נדרשים לקיים את המצווה הזו? רק כדי לעשות נחת לה', רק כדי למלא את רצונו.

מצוות פרה אדומה היא למעשה תזכורת בעבורנו כיצד אנו אמורים לגשת לקיומה של כל מצווה: להפנים שאנו לא מחפשים את הרעיון המוסרי או את ההיגיון הפנימי שבמצווה אלא מאושרים ושמחים על החיבור שנוצר לנו עם בורא העולם, ורק כשלב נוסף, להתמלא גם מהמשמעות והתוכן של המצוות ומהתועלת שהן מעניקות לנו בעולם הזה ובעולם הבא.

חג הסוכות הגיע, ובעיירה ברדיצ'ב לא נמצא אתרוג אחד לברך עליו. שבועות קודם החג נשלחו שני שלוחים למרחקים, כדי לנסות ולהשיג לפחות אתרוג אחד

עבור כל בני העיר.

כשהתאספו בני הקהילה לתפילת ערבית של ליל החג, התברר כי דקות ספורות לפני כניסת החג הגיעו השלוחים, כשהם מלווים ביהודי שזכה לרכוש לעצמו אתרוג, ושוכנע לבוא לחוג עם בני ברדיצ'ב את החג.

ממש לפני כניסת החג שאל הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב את היהודי מה יבקש בעד הזכות הזו. הוא, שהיה סוחר ממולח, הבין היטב את הסיטואציה, וביקש מרבי לוי יצחק שיעניק לו חצי מהעולם הבא שלו. רבי לוי יצחק הסתודד עם ראשי הקהל, ונתן את הסכמתו ל'עסקה'. האתרוג עבר לרשות הקהילה, והיהודי זכה בחצי מחלקו של הרבי בעולם הבא!

אלא שאחרי התפילה ציפתה לו הפתעה. אף אחד מבני הקהילה לא הסכים לאפשר לו לשבת בסוכתו ולקיים את מצוות האכילה בסוכה. לאחר מספר ניסיונות כושלים, הבין הלה כי ידו של רבי לוי יצחק בדבר, והוא החיש פעמיים לסוכת הרב.

הרב חיכה לו שם, כשהוא חוסם בגופו את הכניסה לסוכה. "אם תוותר על החלק בעולם הבא שהבטחתי לך, אאפשר לך לשבת בסוכה שלי".

היהודי הפשוט נכנס ללבטי נפש עצומים. חצי עולם הבא של רבי לוי יצחק מול פעם אחת שאוותר על מצוות סוכה?! אך לבסוף הודיע בנחרצות שהוא מוותר על חצי מהעולם הבא של רבי לוי יצחק, לטובת קיום מצוות סוכה.

נשא רבי לוי יצחק את עיניו השמימה ואמר: "בורא העולם, ראה עד כמה בניך דבקים במצוות, עד שהם מוכנים לוותר למען גם על העולם הבא".

יד. ראה גם ערבי נחל פרשתנו (לבעהמ"ס לבושי שרד שהוא במאמרי הצ"צ).

משה רבי(נו)

מאמר "זאת חוקת" תשכ"ט

פרשיות חומש במדבר עוסקות רבות בדמותו של משה רבינו, מזווית כזו או אחרת. יש תחושה שימי סוף סיוון ותחילת תמוז הם 'העונה של משה רבינו' בתורה. גם הרבה מהמאמרים והשיחות בתקופה הזו עוסקים במהותו של משה רבינו ועניינו. וכמובן, לא רק במשה הראשון, בן עמרם, אלא ב'משה' שבכל דור ודור.

המאמר "זאת חוקת", שאמר הרבי בחג הגאולה י"ב בתמוז תשכ"ט, עוסק בכאביו של משה רבינו ובקשר העמוק שלו עם כל יהודי - כשכל זה משתקף במצווה המפורסמת של פרה אדומה.

א. פרה שעשה משה

מצוות פרה אדומה נקראת "חוקת התורה" – כי היא מייצגת את התורה כולה. לכן היא נקראת על שמו של משה רבינו באופן מיוחד, למרות שמי שסק בעשיית המצווה הזו בפועל אלו הכהנים, משום שהתורה כולה קשורה באופן מיוחד למשה רבינו.

והענין הוא... דהטעם על זה שפָּרָה אֲדָמָה נֶאֱמַר "זאת חקת התורה", הוא לפי שְׁמֻצוֹת פָּרָה אֲדָמָה היא כָּלִלוֹת הַתּוֹרָה.

ולכן, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת על שְׁמוֹ של מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב³ "זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי"⁴ - כֵּן גַּם פָּרָה אֲדָמָה, שֶׁהיא כָּלִלוֹת הַתּוֹרָה, נִקְרָאת על שְׁמוֹ של מֹשֶׁה⁵...

ב. טעם פרה

הסיבה לכך שמצוות פרה אדומה נחשבת למייצגת של התורה כולה היא כי יסוד כל המצוות הוא שהן רצון השם שלמעלה מהשכל וצריך לקיים אותן בקבלת עול, והמצווה שמייצגת זאת יותר מכולן היא מצוות פרה אדומה, שאין לה שום הסבר וטעם.

לכן מצוות פרה אדומה נקראת לעולם על שמו של משה רבינו: הכוח להתייחס לכל המצוות כאל חוקה, למרות שהן מובנות ויש להן טעם, הוא ממשה רבינו, שעניינו הוא ביטול לאלוקות.

אך על כך ניתן לשאול: משה רבינו עצמו השיג את הטעם של כל המצוות, ואפילו טעם

מדוע מצוות פרה אדומה נקראת על שם משה רבינו?

"וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה [וְאֵל אֶהֱרֹן לֵאמֹר] זאת חקת התורה [אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל] וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה [תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל]".

וּפֶרֶשׁ רַש"י "וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ: לְעֵלָם הִיא נִקְרָאת עַל שְׁמִי, פָּרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר".

וְצִרִיף לְהַבִּין: הִרִי רַק פָּרָה הֶרְאֵשׁוֹנָה עָשָׂה מֹשֶׁה, וְלָמָּה נִקְרָאוֹת כָּל הַפְּרוֹת (שְׁמוֹנֶת הַפְּרוֹת שֶׁעָשָׂו אַחֲרָיו, וְגַם פָּרָה הָעִשְׂרִית שֶׁעָשָׂה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ?) עַל שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה...?

הִרִי עֲשִׂית הַפְּרוֹת הִתְהַלַּח עַל יְדֵי הַכֹּהֲנִים... וּמֵהִי שִׁכְחוֹתָ לְמֹשֶׁה, וְעַד שֶׁנִּקְרָאוֹת עַל שְׁמוֹ?

מצוות פרה אדומה היא כללות התורה – ולכן נקראת על שמו של משה

3. מלאכי ג, כב.
4. שבת פט, א.
5. ראה ע"ז כלי יקר כאן.

1. פרשתנו (חוקת) ט, א-ב.
2. רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.

על ידו הנתינת כח לקיים המצוות באופן ד"חקה חקקתי גזרה גזרתי?...

ג. תפילה למשה

משה רבינו היה עשיר בגשמיות מפני שהיה עשיר ברוחניות: לא היה חסר לו שום דבר, לא הצטרפויות בסיסיות ואפילו לא מותרות, ויתרה מכך, הוא היה משופע בריבוי השפע. כלומר: האירו בו כל הגילויים האלוקיים שיש להם שייכות לעולמות, ויתרה מכך, האיר אצלו בגילוי אור אינסוף שלמעלה משייכות לעולמות.

לפי זה יש לשאול: תפילה היא בקשה לקדוש ברוך הוא שימלא מחסור. ואם כן, מה ענין התפילה של משה?

ההסבר לכך הוא שתפילתו של משה לא הייתה עבור עצמו, אלא עבור כנסת ישראל. וזו מהות תפילת משה: למרות שמצדו באופן אישי לא חסר לו כלום – מכיוון שמשה היה הרועה והמנהיג של עם ישראל והוא מחובר איתם ברמה גבוהה מאד עד שהם דבר אחד, כשחסר משהו להם מהווה הדבר חסרון אמיתי גם בו.

יתרה מכך: כל המעלות של משה טפלות וחיצוניות לעומת עניינו העיקרי, שהוא היותו רועה ישראל.

למשה לא היה חסר דבר – ומה העניין בתפילה שלו?

ויבן זה בהקדים הדיק דאדמו"ר (מהורש"ב) נשמתו עין במאמרו דבור המתחיל "תפלה למשה"¹²:

הרי ענין התפלה הוא שמתפלל להקדוש ברוך הוא שימלא את מחסורו¹³, וכיון שהעשיר אינו חסר שום דבר, מהו ענין תפלת עשיר?...

פרה התגלה לו על ידי הקדוש ברוך הוא. ואם כן, איך מכוחו אפשר לקיים את כל המצוות בקבלת עול?

משה נותן את הכוח לכל יהודי לקיים את כל המצוות בחוקה

מהבאורים בזה שמצות פרה אדמה היא כללות כל התורה הוא⁶, כי היסוד דכל המצוות הוא שהם חקה – הינו שהמצוות הם רצון העליון שלמעלה מהשכל, ולכן גם קיומם צריך להיות בדרך קבלת על, "חקה" חקקתי גזרה גזרתי⁷.

ועל פי זה יובן עוד יותר⁸ זה שפרה אדמה נקראת על שמו של משה:

כי בכדי שקיום כל המצוות (הגם שיש עליהם טעם⁹) יהיה באופן ד"זאת חקת התורה" – הוא על ידי שהתורה (ומצותיה), גם לאחר שנתלבשה בחקמה ושכל, נקראת על שמו של משה, שענינו הוא בטול, "תורת משה עבדי".

ועל ידי זה ישנה הנתינת כח לכל אחד מישאל (על ידי בחינת משה שב¹⁰) שקיום המצוות שלו יהיה בבטול דקבלת על, פקיום מצות פרה אדמה, "זאת חקת התורה".

משה ידע גם טעם פרה – אז איך מכוחו מקיימים את המצוות בחוקה?

והנה איתא במדרש¹¹ על הפסוק "ויקחו אליך פרה אדמה": אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחר – חקה.

וצריך להבין: דכיון שמשנה השיג הטעם דכל המצוות, גם הטעם דמצות פרה אדמה, איך נמשך

6. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1056. ובכ"מ.

7. תנחומא פרשתנו ג. שם ח. במדבר"ר ריש פרשתנו. ועוד.

8. היתרון בהביאור דלקמן הוא, כי מזה שפרה אדמה (שהוא כללות התורה) נקראת על שמו של משה, משמע, שהמצוות עצמם שייכים למשה, ולפי הביאור דלעיל שהשייכות למשה הוא מצד ענין המס"נ, אין זה נוגע להמצוות עצמם, כי זה שקיום התומ"צ תלוי בזכירת ענין המס"נ הוא "כי בזה יוכל לעמוד נגד יצר" (תניא ספכ"ה), משא"כ זה שקיום המצוות צ"ל (בקב"ע) מפני הציור, הו"ע שנוגע לקיום המצוות עצמם. ויתירה מזה יש לומר להביאור דלקמן, שהשייכות דמצוות למשה היא לא רק בנוגע לקיום המצוות אלא גם בנוגע המצוות עצמם. דזה שגם לאחר שהמצוות (רצונו ית') נמשכו בתורה (חכמה) נרגש שהם רצון שלמעלה מהחכמה, הוא, כי החכמה (תורה) שבה נמשך הרצון דמצוות היא תורת משה עבדי.

9. גם המצוות דחוקים. שהרי אינם היפך השכל לגמרי כפרה אדמה (ראה סה"מ תרכ"ט ע' רלו [בהוצאת תשנ"ב ע' רנח] ובכ"מ), ובערך החוקה דפרה אדמה – גם המצוות דחוקים הם מובנים קצת.

10. תניא רפמ"ב.

11. במדבר"ר פרשתנו פי"ו, ו. תנחומא פרשתנו ח.

12. דשנת תר"ס – נדפס בסה"מ תר"ס ע' מט ואילך. וראה בארוכה ד"ה זה די"ג תמוז שנה זו (תשכ"ט) – לקמן ע' לו ואילך.

13. ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב.

כשחסר משהו אצל עם ישראל

– זה חסרון עבור משה

יֵשׁ לוֹמֵר הַבְּאוּר בָּזָה: דְּכִינָן שְׁמִשָּׁה הוּא רוֹעֵן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לָכֵן, כְּשֶׁחָסַר אֵיזָה עֲנִין בְּכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל, הוּא כְּמוֹ שֶׁחָסַר הָעֲנִין גַּם אֶצְלוֹ!

דְּנוֹסָף לָזָה שֶׁהַצֶּעַר שָׁלוֹ עַל זֶה שֶׁחָסַר לְיִשְׂרָאֵל
הָיָה צֶעַר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּאֵלּוֹ שֶׁהוּא עֲצֻמוֹ הָיָה
הַחֶסֶר, הֵנָּה גַּם הַחֶסֶר וְיִשְׂרָאֵל הָיָה הַחֶסֶר וְ
שֶׁלּוֹ¹⁷ – כִּי מִשָּׁה וְיִשְׂרָאֵל הֵם חֵד [= אֶחָד], וּבִלְשׁוֹן
רִשׁ¹⁸ "שְׁמִשָּׁה הוּא יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל הֵם מִשָּׁה".

וְלָכֵן, הֵגַם שְׁמִשָּׁה הָיָה עֲשִׂיר וְהָאִירוּ בּוֹ כֹּל
הַגְּלוּיִים, מִכָּל מְקוֹם, כִּינָן שִׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ חֶסֶרִים
הַגְּלוּיִ, וְרַק עַל יְדֵי עֲבֻדָּה (תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה)
נִתְחַדֵּשׁ הַגְּלוּי לְגִבָּם – גַּם לְגַבִּי מִשָּׁה נִתְחַדֵּשׁ
הַגְּלוּי עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ.

העניין העיקרי של משה

– היותו רועה ישראל

[וְלַהּוֹסִיף, דְּזָה שְׁמִשָּׁה הוּא רוֹעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
זֶהוּ עֲנִינָו הָעֵקָרִי. וְכָל הַמַּעֲלוֹת שָׁלוֹ, כּוֹלָל זֶה
שֶׁהָיָה עֲשִׂיר גַּם בְּרוּחָנִיּוֹת... הֵם טְפִלִּים, בְּחִינַת
חִיצוֹנִיּוֹת, לְגַבִּי זֶה שֶׁהָיָה רוֹעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל¹⁹.

וְעַל פִּי זֶה יוֹבֵן יוֹתֵר שֶׁגַּם לְגַבִּי מִשָּׁה נִתְחַדֵּשׁ
הַגְּלוּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה, הֵגַם שֶׁמִּצַּד הָעֲשִׂירוֹת
שָׁלוֹ הָאִירוּ אֶצְלוֹ גַּם לְפָנָי זֶה כֹּל הַגְּלוּיִים. כִּי
זֶה שֶׁהָאִירוּ אֶצְלוֹ כֹּל הַגְּלוּיִים גַּם לְפָנָי זֶה מִצַּד
הָעֲשִׂירוֹת שָׁלוֹ, הוּא בְּחִינַת הַחִיצוֹנִיּוֹת שָׁבוֹ. אֲבָל
בְּנוֹגֵעַ לְהַפְגִּימִיּוֹת שָׁלוֹ, זֶה שֶׁהוּא רוֹעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
נִתְחַדֵּשׁ הַגְּלוּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה]...

ד. וייקחו אליך

מכאן התשובה לשאלת הפתיחה:

מצוות פרה אדומה נקראת על שמו של משה
רבינו, למרות שהייחודיות של המצווה הזו היא
שגם באופן גלוי היא חוקה ללא טעם, בעוד

17. וזה שתפלת משה נקראת תפלת עשיר – אף שהחסרון דכנסי (שעל
זה התפלל) הוא (כמו) החסרון שלו – ראה ד"ה תפלה למשה תשכ"ט
ה"ל סעיף ט.

18. פרשתנו (חוקת) כא, כא.

19. ולכן אמר "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת – מכל התורה כולה"
(תשא לב, כב, פרש"י שם) – כי אפילו תורה, אף שמשה נתן נפשו על
התורה (מכילתא לבישלח טז, א. שמור"ר פ"ל ד. וט"ו), אינה הפנימיות
דמשה, כישראל. וראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 175 ואילך.

דְּזָה שְׁמִשָּׁה הָיָה עֲשִׂיר בְּגִשְׁמִיּוֹת הוּא לְפִי שֶׁהָיָה
עֲשִׂיר בְּרוּחָנִיּוֹת, הֵינּוּ שֶׁגַּם בְּרוּחָנִיּוֹת לֹא הָיָה חֶסֶר
שׁוּם דְּבָר, גַּם לֹא חֶסֶר וְשִׁבְדָּגְמַת סוּס לְרִכָּב עָלָיו
וְעַבְד לְרוֹץ לְפָנָיו, וְלָכֵן מִדִּיק בְּהַמָּאֵמֶר: מַהוּ עֲנִין
תְּפִלַּת עֲשִׂיר?

חיווק לשאלה: אצל משה האיר בגלוי אור אינסוף שלמעלה משייכות לעולמות

וּמִמִּשְׁיָד בְּהַמָּאֵמֶר¹⁴, דְּעֲנִין הָעֲשִׂיר הוּא לֹא רַק
שְׁאִינּוֹ חֶסֶר שׁוּם דְּבָר, אֲלָא שֶׁהוּא מְשַׁפֵּעַ בְּרַבּוּי
הַשְּׁפָע...

וְעַל פִּי מַה שֶׁכְּתוּב לְעִיל דְּזָה שְׁמִשָּׁה הָיָה עֲשִׂיר
בְּגִשְׁמִיּוֹת הוּא לְפִי שֶׁהָיָה עֲשִׂיר בְּרוּחָנִיּוֹת, מוֹבֵן,
דְּנוֹסָף לָזָה שֶׁבְּמִשָּׁה לֹא הָיָה שׁוּם חֶסֶר וְ
שֶׁלּוֹם (גַּם לֹא חֶסֶר וְשִׁבְדָּגְמַת סוּס לְרִכָּב עָלָיו
וְכו'), כִּי הָאִירוּ בּוֹ בְּגִלּוּי כֹּל הַגְּלוּיִים הַשְּׂיִכִּים
לְעוֹלָמוֹת... – הָאִיר אֶצְלוֹ בְּגִלּוּי גַּם הַגְּלוּי דְּאוֹר אֵין
סוֹף שֶׁלְּמַעְלָה מְשִׁיכּוֹת לְעוֹלָמוֹת...

וְעַל פִּי זֶה צָרִיךְ לְהִבִּין עוֹד יוֹתֵר הָעֲנִין דְּתְּפִלָּה
לְמִשָּׁה, תְּפִלַּת עֲשִׂיר: הֲרִי עֲנִין הַתְּפִלָּה הוּא
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְמַלֵּא אֶת מַחְסוּרוֹ. וְכִינָן
שְׁמִשָּׁה הָיָה עֲשִׂיר הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת,
הֲרִי לֹא רַק שֶׁלֹּא הָיָה חֶסֶר (בְּפִעַל) שׁוּם דְּבָר,
אֲלָא שֶׁלֹּא הָיָה שִׁיף אֶצְלוֹ עֲנִין הַחֶסֶר וְכו'! וְמַהוּ
עֲנִין הַתְּפִלָּה שָׁלוֹ?

התשובה: משה לא ביקש לעצמו אלא עבור ישראל

וּנִקְדַּת הַבְּאוּר בָּזָה, דְּתְּפִלַּת עֲשִׂיר הִיא לֹא
בְּשִׁבִיל עֲצֻמוֹ אֲלָא בְּשִׁבִיל כְּנָסֵת יִשְׂרָאֵל.

כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ¹⁶ עַל הַפֶּסוּק "תְּפִלָּה לְמִשָּׁה":
"מִשָּׁל לְמַה הַדְּבָר דּוּמָה? לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם שְׂבָאו
לְטַל דְּרוּר מֵאֵת הַמֶּלֶךְ. בָּא הָרֹאשׁוֹן וְכָבְדוֹ, וְאָמַר לוֹ:
מַה אֲתָה מְבַקֵּשׁ? וְאָמַר לוֹ: בְּשִׁבִיל הַמֶּרֶד שֶׁמִּרְדִּיתִי,
אֲנִי מְבַקֵּשׁ שֶׁתֵּתֵן לִי דְּרוּר. נָתַן לוֹ. בָּא הַשֵּׁנִי וְנָתַן
לוֹ. בָּא הַשְּׁלִישִׁי, וְאָמַר לוֹ: מַה אֲתָה מְבַקֵּשׁ? אָמַר
לוֹ: אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ, אֲנִי מְבַקֵּשׁ עַל עֲצָמֵי דְבָר, אֲלָא
מִדִּינָה פְּלוּנִית שֶׁהִיא חֲרָבָה וְהִיא שֶׁלֶךְ – גִּזּוּר שְׂאֵבְנָה
אוֹתָהּ... כִּךְ מִשָּׁה לֹא בִקֵּשׁ לְעֲצָמוֹ אֲלָא בְּשִׁבִיל
יִשְׂרָאֵל..."

14. ס"ה תר"ס ע"נ ג ואילך.

15. ראה בארוכה ד"ה תפלה למשה ה"ל.

16. שוחר טוב ויל"ש עה"פ. מדרש תהלים באבער שם.

להחזיר את האמונה וקבלת העול לתוך שכלו והכרתו.

וזו הכנה קרובה לשריפת הגלות והבאת הגאולה, שאז גילוי האלוקות בעולם יהיה מצד העולם.

על ידי משה – גם בשכל מונחת קבלת העול

ויש לומר, דעל ידי שמשה ידע טעם פרה, והבטול דקבלת על נמשך גם בהשגה שלו – נתן הפח לכל אחד מישראל שהאמונה והקבלת על ינח גם בהשכל שלו.

ויש לומר, דזהו שאמרו רבותנו זכרונם לברכה "חקה" ²⁰ חקקתי גזרה גזרתי ואין לה רשות להרהר אחריה" ²¹. שהקבלת על שלו היא באופן שלא רק שהוא מקים בפעל צווי הקדוש ברוך הוא גם כשאנו מבין, אלא שאנו מהרהר כלל, כי גם בשכלו מנח הענין דקבלת על.

כשהשכל מקבל את שלמעלה מהשכל – הכנה קרובה לגאולה

ויש לקשר זה עם מאמר המדרש ²² שפרה אדמה רומזת על הגליות – "פרה זו מצרים, אדמה זו בבל, תמימה זו מדי, אשר אין בה מום זה יון".

כי על ידי זה שהשכל הוא באופן שמנח אצלו הענין דקבלת על שלמעלה מהשכל, הוא הכנה קרובה לגאולה העתידה, שהגלוי אלקות בעולם יהיה גם מצד העולם.

וזוהי השיכות ד"זאת חקת התורה" לשורפת הפרה, דעל ידי שהקבלת על הוא באופן שאנו מהרהר, כי גם בשכלו מנח הענין דקבלת על, נעשה שרפת (הפרה שרומזת על) הגלות, כפתגם הידוע דבעל הגאולה ²³, והלכים פלנו יחד עם נשיאנו בעל הגאולה בראשנו להגאולה האמתית והשלמה בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

משה רבינו עצמו ידע גם את הטעם למצווה הזו – כי מאחר שלגבי עם ישראל המצווה הזו היא חוקה טהורה, היא חוקה גם בנוגע למשה עצמו. וכך משה רבינו יכול לתת את הכוח לעם ישראל לקיים את כל המצוות בביטול וקבלת עול.

מצוות פרה אדומה – חוקה גם לגבי משה

וזהו "ידבר ה' אל משה [ואל אהרן לאמר] זאת חקת התורה [אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל] ויקחו אליה פרה אדמה".

דזה שהפרה נקראת על שמו של משה, הגם שענין המיוחד שבמצות פרה אדמה הוא שהחקה שבה (רצון שלמעלה מחכמה) הוא בגלוי, וכיון שמשה ידע טעם פרה הרי לגביו אין חלוק בין מצות פרה אדמה לכל המצוות – כי על ידי שמצות פרה אדמה היא חקה לגבי ישראל, היא חקה גם לגבי משה.

וזהו "דבר אל בני ישראל ויקחו אליה": דעל ידי "דבר אל בני ישראל", על ידי זה הוא "ויקחו אליה", הענין ד"זאת חקת התורה" בנוגע למשה.

המצוות כחוקה – מצד בני ישראל; קיום המצוות כביטול – מצד משה

אלא שענין זה (שמיישראל נמשך למשה) הוא בנוגע להמצוה עצמה, דזה שהיא חקה (בלי טעם) הוא בעקר בישראל.

אבל בנוגע לקיום המצוה, בכדי שישאל יוכלו לקיים המצוה דפרה אדמה, ועל דרך זה כל המצוות, בבטול דקבלת על (באופן ד"חקה חקקתי גזרה גזרתי"), הנתינת כח על זה הוא ממשה, שענינו הוא בטול, "ונחנו מה".

ה. שריפת הגלות

בכך שמשה ידע את טעמה של מצוות פרה יש יסוד עמוק יותר שמשפיע על עבודת השם של כל יהודי: משה עצמו ידע את הטעם של מצוות פרה אדומה, ועל ידי זה הביטול חדר לתוך ההשגה שלו – וכך ניתן הכוח לכל יהודי

20. ישעי' מ, ה.

21. פרש"י ריש פרשתנו, מיומא סז, ב.

22. יל"ש פרשתנו רמז תשנ"ט.

23. אגרות-קודש שלו ח"ו ע' שעב. "היום יום" בתחלתו.

מחנות קיץ על טהרת הקודש

הרבי סבר ש"היו צריכים להרעיש עולמות על הפסקת הלימודים ש'הם חיינו' למשך זמן". עם זה, תועלת רבה ראה הרבי במחנות הקיץ, שבהם נמצא הילד משך כל היממה באווירת קדושה • מענות והוראות למדריכות, לתלמידות ולמארגני המחנות • וגם: לימוד הלכות הצריכות ב'קעמך' ושיעורי תורה למדריכות

וביתר עוז, כאדם המתאוה לחיי נפשו כשהוא חלוש ומעונה.

ובבוא חופשת הקיץ . . . הרי זו היא העת להשיב לנשמה את אבדתה ולהחיותה בכפליים.
והרבי ממשיך:

והרי דבר הוא שחופשת הקיץ מתוכננת לתכלית האמורה, שהרי בעונת הקיץ יכולים אתם לעסוק בתורה ובמצוות בתנאים מתאימים ביותר, במנוחת הנפש, בנוחיות ובאווירה יפה.

הכנה לשנת הלימודים הבאה

בהתוועדות שבת קודש פרשת במדבר תשמ"ט
תובע הרב²:

להשתדל שאצל כל ילד וילדה מישראל לא ייגרע מאומה חס ושלום, בלימוד התורה שלהם גם בתקופת הקיץ, אלא אדרבה להוסיף בזה. ועל אחת כמה וכמה בנוגע להילדים אשר ב[משך] כל [ימות] השנה כולה אינם מקבלים חינוך על טהרת הקודש. ב'יחידות' שזכה לה עסקן מסוים בשנת תשל"ג, העלה הרבי את עניין מחנה הקיץ היומי וחשיבותו הרבה. בהמשך לאותה שיחה כתב לו הרב³:

מטעמים לא רציתי להזכיר במכתבי הרשמי הנ"ל במה שדברנו אודות מחנה קיץ יומי בממדים הכי רחבים, אשר נוסף לעצם התועלת שבזה, הרי זה גם-כן הכנה טובה להוספה בכמות, ואולי גם באיכות התלמידים לשנת הלימודים הבאה עלינו לטובה. וכמדובר אז בארוכה. והרי עתה הזמן לעסוק בזה,

בערב שבועות תשל"ד יצא הרבי בקריאה "לכל התלמידים ולכל התלמידות בכל מקום שהם ה' עליהם יחיו". הקריאה מסתיימת במילים¹:

הנני פונה אליכם, בני ובנות ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, בפנייה ובבקשה לבבית וחיבתית - נצלו את ימי הקיץ הבא עלינו לטובה לאור וברוח האמור לעיל. שימו הדברים האלה על לבבכם על מנת להוציאם לאור לפועל ממש במידה הכי מלאה, ומעשה עיקר.

והשם יתברך יצליח את כל אחד ואחת מכם וישלח לכם ברכתו שיהיו ימי הקיץ הבאים עליכם ועל כל ישראל לטובה ולברכה - מאושרים ובריאם באמת, מאושרים ובריאם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

במכתב עצמו מביא הרבי משל מצלילה:

אדם שצולל מתחת למים ועוצר נשימתו לרגעים מספר, אזי בהוציאו את ראשו מן המים חש הוא צורך עז לשאוף אויר צח לרווחה להשיב נפשו. ועל דרך זה, אחרי יום צום, כאשר הגוף נחלש מחוסר אכילה ושתייה, אזי מרגיש ביותר בחינת שבאכילה ושתייה כששובר רעבונו.

והנמשל:

במשך שנת הלימודים, כאשר כמה שעות מהיום שהיו יכולות להיות מוקדשות לתורה ולמצוות, הולכות על [=מוקדשות ל] לימודי חול או שאר עניינים של רשות, שאינם מזון לנשמה, הרי אותו זמן הוא כעין "צום" לנשמה ועצירת נשימתה. וזה מעורר תשוקתה לתורה ולמצוותיה ביתר שאת

2. התוועדויות תשמ"ט כרך ג, עמ' 226.
3. אגרות קודש כרך כז עמ' קצ.

1. אגרות קודש כרך כט, עמ' קעא-קעב.

כיוון שהעניין דורש הכנה [מבעוד] מועד.

הוראות למדריכות

בי' מנחם אב תשל"ד כותב הרבי אל "בנות קייטנת ג'ן ישראל' בכפר חב"ד ובראשן המדריכות"⁴:

יהי רצון אשר שהותן בקייטנה תוסיף ביחד עם בריאות הגוף גם בבריאות הנשמה ובכוחן זה תלכנה מחיל אל חיל במשך כל השנה כולה. בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

אל "ההנהלה והחוננות של מחנה 'פרדס חנה' ה' עליהן תחיינה" כתב הרבי בשנת תשל"ג⁵:

בנועם נתקבלה המזכרת מעבודת יד שלהן במחנה "פרדס חנה", ותודה רבה עבור תשומת לבן [=לשגר זאת לרבי].

מעשה בנערה מוכשרת שהיו לה התלבטויות בקשר לניצול זמנה בקיץ, והמשך לימודיה בשנה שלאחר מכן. הרבי הואיל לכתוב לה⁶:

כיוון שלא ברא הקדוש ברוך הוא דבר אחד לבטלה - ולה ניתן חוש בהדרכה וחינוך - עליה לנצל הקיץ לניצול חוש זה. זאת אומרת להיות [מדריכה] בקעמפ... באופן שכל הקיץ יופעל החוש שלה, ולתועלת הרבים, ופשיטא שזה יהיה לתועלת שלה - בגשמיות ורוחניות.

ובוודאי שהשם יעזרה ותתגבר על כל המניעות וכו', ותבשר טוב.

בתחילת קיץ תשל"ד שאלה את הרבי נערה-מדריכה לאיזו קייטנה תבחר ללכת לעבוד שם, והרבי השיב⁷:

קדימה למקום שיהיו יותר שיעורים (בשביל המדריכות תי').

בשנת תשל"ד, כשהכניס הרב אברהם אריה סטאן לרבי את תוכנית הלימודים לקיץ הבא, במחנה אמונה, ציין: "בכל יום (לפני תחילת תפילת) מנחה) יהיה [לימוד] דין יומי מהתחלת

קיצור-שולחן-ערוך וכו' לפי הצורך". הרבי הגיב⁸:

בטח הפירוש הלכות הצריכות בחיי יום יום.

ושוב הגיב הרבי על הנכתב "בכל סעודה דשבת קודש אחת המדריכות תכין ותגיד דבר תורה". הרבי מתח קו תחת התיבות "אחת המדריכות" וכתב:

בכל פעם - [מדריכה] חדשה. ונכון במאד.

ההכינו תוכניות להשפעה על הילדים בקיץ!?

בכ"ה בסיוון תשט"ז שיגר הרבי שני מכתבים⁹, האחד ל"אגודת נשי ובנות חב"ד סניף לונדון" והשני לזה ש"בצרפת". הרבי מביע את פליאתו מדוע לא צוין במכתב על תוכניות כיצד לנצל את חודשי הקיץ, שאז הילדים פנויים מלימודים אחרים, וההשפעה הטובה שתוענק להם אז, לא תופרע מגורמים אחרים.

הרבי קורא גם לנצל את הפגישות בהבראה ("נאות דשא") עם אנשים שונים - "ההשפעה הטובה מגיעה למקומות מגוריהם הקבוע".

לאמיתו של דבר - התבטא הרבי בהתוועדות י"ב תמוז תשמ"ה¹⁰ כי היו צריכים להרעיש עולמות: הייתכן שסוגרים 'חדר', בית ספר ותלמוד תורה במשך כל ימות הקיץ?! כיצד ייתכן לסגור "בית חיים" - למעליותא, בית של "התורה היא חיינו" - גם ליום אחד בשנה, ומה גם במשך כמה שבועות וחודשים!?

בכמה הזדמנויות ציין הרבי, כי במידה מסוימת ישנה מעלה ב"מחנות הקיץ" שבהם שוהים החניכים כל שעות היממה - לגבי בתי הספר שבהם הם לומדים כל השנה כולה¹¹:

בבית הספר נמצא הילד רק חלק מהיום. מה שאין כן ב"קעמפ", הרי הוא בכל היום והלילה באותה סביבה, ברוח התורה ומצוותיה, ממילא יש לכך השפעה עליו חזקה ביותר, גם אחרי סיום הקיץ, כפי שנוכחים בפועל.

8. אגרות קודש שם עמ' קעג.

9. אגרות קודש כרך יג, עמ' ריא-ריב.

10. 'התוועדות' תשמ"ה כרך ד, עמ' 2451.

11. התוועדות תשנ"ז כרך ג, עמ' 91-92.

4. אגרות קודש כרך כט, עמ' רטז.

5. אגרות קודש כרך כח, עמ' רסב-רסג.

6. אגרות קודש כרך כח, עמ' רס.

7. אגרות קודש כרך כט, עמ' קעד.

פרשת חוקת

מהפך הוביל למהפך

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׁים אֹתוֹ עַל נֶס, וְהָיָה כָּל הַנִּשְׁוֹךְ וְרָאָה אֹתוֹ יָחִי (במדבר, פרק כא, פסוק ח)

בְּזֶמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסַתְּכִלִין כָּל־פִּי מַעֲלָה וּמִשְׁעֲבָדִין אֶת לִבָּם לֵאמֹרֵם שְׂבָשְׁמִים הָיוּ מִתְּרַפְּאִים (רש"י)

"משעבדין את ליבם" הכוונה היא לשעבוד והפיכה לטוב של הלב כולו באופן מלא, כולל היצר הרע. לכן גם התוצאה מכך הייתה מהפך: הנחש עצמו, שהמית עם רב מישראל, גרם לרפואתם של מי שננשכו.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך יג, עמוד 75)

חשבון נפש שמעורר רגשות

כִּי אִשׁ יֵצֵא מִחֻשְׁבוֹ לְהִכָּה מִקְרִית סִיחון, אֲכָלָה עֵר מֵאֵב בְּעָלִי בְּמוֹת אֶרֶץ (פרק כא, פסוק כח)

בעבודת ה', "אש" היא ההתלהבות והתפרצות להט הרגשות. ועל כך אומרת התורה: "כי אש יצאה מחשבון, להבה מקריית סיחון". התרגשות שבאה באופן ספונטני ללא שליטה ובאופן לא מחושב, איננה אש טובה; ומצד שני, גם חשבון נפש שאין בו רגש איננו חשבון אמיתי. הדרך הנכונה היא "אש" שיוצאת מ"חשבון" - לערוך התבוננות פנימית אמיתית, בהזדמנויות כמו לפני התפילה, ולעשות זאת מתוך רגש עמוק של מרירות על הריחוק מה'. והאש הזו אחר כך מלהיטה את שלהבת הנשמה בעת התפילה עצמה, שהיא "קריית סיחון" - מלשון שיחה ודיבור.

(אדמו"ר הרי"צ - ספר השיחות, ת"ש, עמוד 151)

פרשת בלק

לֹא הָבִיט אֶן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֲמֹל בְּיִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹקָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מִלָּךְ בּוֹ (פרק כג, פסוק כא)

שפע גשמי זו ברכה?

במילים "לא הביט און ביעקב", רוצה התורה להבהיר לנו שלקייחת הברכות מעשיו על ידי יעקב לא הייתה מעשה של און ותרמית, מפני שבאופן עקרוני היו ברכות אלה שייכות מלכתחילה ליעקב.

אם כך, מדוע יצחק לא רצה להעניק את הברכות ליעקב, בשעה שרבה כן רצתה שיעקב יקבל אותן?

הברכות עוסקות בשפע גשמי. יצחק רצה שיעקב יעסוק בלימוד תורה ויתעלה בעבודת ה', והרי דרכה של תורה היא "פת במלח תאכל" וחיי דחק, ולכן לא רצה להעניק את הברכות ליעקב. לעומת זאת, רבקה סברה אחרת. היא הסכימה שאין להתאמץ ולחזור אחרי "שמי הארץ", אבל אם השפע בא מאליו אין להתנזר ממנו אלא צריך דווקא לנצל אותו לעבודת הבורא, משום שהשפע הגשמי מרחיב את דעתו של האדם ומאפשר לו להעמיק בלימוד התורה.

(אדמו"ר הצמח צדק - אור התורה, במדבר, עמוד א'תרע)

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת החסידות על פרשת השבוע - רעיון אחד לכל יום

כתגם חסידי מביא לצלילות הדעת ו"מנקה" את הלב.

הנהגה טובה חסידית מאירה את הבית.

ניגון חסידי מחזק את התקוה והבטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

בשבת לא נלחמים

השם "יעקב" רומז לעבודת ה' בימי החול, ואילו "ישראל" מייצג את עבודת ה' בשבת קודש. ועל כך אומרת התורה: "לא הביט אוון ביעקב, ולא ראה עמל בישראל", כדי ללמד אותנו פרק בעבודת האדם.

"לא הביט אוון ביעקב" - כשאדם מתבונן בגדולת ה' בתפילת יום חול, הוא חייב לעמול כדי להתגבר על המחשבות הזרות המבלבלות אותו, שזהו ה"אוון". אומנם לבסוף הוא מצליח בכך ולא מתרשם מאותן מחשבות, "לא הביט אוון", כי הקדוש ברוך הוא מסייע לו לגבור על ההפרעות, אבל הדרך לשם עוברת במלחמה פנימית בנפש.

"ולא ראה עמל בישראל" - לעומת זאת, עבודת ה' בשבת היא עבודה מתוך תענוג ומנוחה, ללא מאבקים וללא עמל ויגיעה. בשבת מאיר בנשמה אור אלוקי נעלה, וכתוצאה מכך הרע שבנפש נכנע ואין צורך ללחום בו.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף ע')

לא להתנגח!

וַיֵּשֶׁא בְלִעַס אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשֹׁכְטָיו, וְתָהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹקִים (פ'ק, כד, פסוק ב)

רָאָה שְׂאֵן פְּתָחֵי אֹהֶלֵיהֶם מְכֻנָּים זֶה כְּגֹדֶז, אָמַר: רְאוּיִים הָלָלוּ שְׁתֵּשְׂרָה עֲלֵיהֶם שְׂכִינָה (גמרא, מסכת בבא בתרא, דף פ')

במאמר חז"ל זה יש מסר מיוחד ללומדי התורה: **"פתחי אוהליהם"** זה רמז לפתח פיהם של תלמידי החכמים, כלומר לדיבורם. אם הם **"מכוונים זה כנגד זה"**, שהם מדברים אחד עם השני וכוונתם היא להתנגח ולהתנצח, לסתור את דברי חבריהם ולהוכיח את צדקת דבריהם הם, אי להם ואוי לנשמתם. אך אם כוונתם היא אך ורק לשם שמיים, להגדיל תורה ולהאדירה, אז **"ראויים הללו שתשרה עליהם שכינה"**.

(המגיד ממזריטש - אור תורה, במדבר, עמוד מט)

לימוד תורה – כאוהל או כמשכן

מֶה טוֹבוֹ אוֹהֶלְיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל (פ'ק, כד, פסוק ה)

"יעקב", מלשון עקב, רומז לאנשים שעובדים לפרנסתם, שהם עוסקים בדברים הגשמיים הנחותים ובעסקי החולין והארציות. עליהם נאמר **"מה טובו אוהליך"** - כי הם לומדים תורה בבחינת 'אוהל', שזה לא העיסוק העיקרי והקבוע שלהם.

לעומת זאת "ישראל", מלשון שררה, ואותיות "לי ראש", הוא תואר שרומז ליושבי אוהל שתורתם אומנותם והם גבוהים מהעיסוקים הארציים. עליהם נאמר **"משכנותיך"** - שלימוד התורה שלהם הוא בבחינת משכן קבע, שזהו עניינם ועיסוקם המרכזי.

ובזמן הגלות, כאשר כללות עבודת ה' נעשית מתוך מסירות נפש והתגברות על ניסיונות, אז "אוהלי יעקב" ו"משכנות ישראל" שווים במעלתם ובדרגתם. כי כל התמודדות והתגברות על ניסיון שבא מתוך החיים היומיומיים הוא יקר ורב ערך. וזה מרומז בפסוק: כאשר עובדים את ה' בדרך של **"מה"**, התבטלות ומסירת עצמי, אז **"טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל"**, לימוד התורה של היהודים העובדים שווה בערכו ובמעלתו ללימודם של יושבי האוהל.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף עד; אדמו"ר הרי"צ - ספר המאמרים קונטרסים, חלק א, עמוד נ)

גם בגלות יהודי לא ישן

כָּרַע שֹׁכֵב פָּאִיר וּכְלָבִיא מִי וְקִימָנוּ, מְבַרְכִּיךָ בְּרוּךְ וְאֶרְדִּיךָ אֲרוּרָה (פ'ק, כד, פסוק ט)

גם כשיהודי 'ישן' מבחינה רוחנית בתרדמת הגלות, כשהוא נראה כמו **"כרע שכב"** - האמת היא שהוא **"כארי"**, שליבו תמיד ער לקדוש ברוך הוא ולתורתו ויש בו כוחות חזקים להתגבר על כל הפרעה בעבודת ה'.

(אדמו"ר הצמח צדק - אור התורה, במדבר, עמוד א'מח)

אותו שאיש לא יידע מזה והורה לו שבאותו יום
יניח את התפילין בלי ברכה.

תרצ"ו

נפטר הרב הגאון החסיד ר' שניאור זלמן
סלונים, נכדה של הרבנית מנוחה רחל. הוא
כיהן כרבה של קהילת חב"ד ביפו-תל אביב
במשך שלושים ושבע שנים, עד לפטירתו.
נטמן בתל אביב.

יב תמוז

תקע"ו

שולחן ערוך אדמו"ר הזקן נמסר לדפוס
בפעם הראשונה, על ידי בניו של אדמו"ר הזקן.

תרכ"ה

נפטר הרב הגאון החסיד ר' אליהו יוסף
ריבלין, גאון עצום ומחבר הספר "אהלי יוסף".
הרב ריבלין היה מגדולי חסידי אדמו"ר
האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק ומעמודי התווך
של חסידות חב"ד בימים ההם. בתחילה היה
רב ומשפיע בעיר דריבין, אחר כך עבר לכהן
כרב ומשפיע בעיר החשובה פולוצק, ובשנת
תר"ז עלה לארץ הקודש והקים את בית
הכנסת "צמח צדק" שבירושלים העתיקה על
פי הוראתו של אדמו"ר הצמח צדק. נטמן בהר
הזיתים בירושלים.

תרמ"מ

נולד אדמו"ר הרי"צ - בן יחיד לאביו אדמו"ר
הרש"ב ולאִימו הרבנית שטערנא שרה. נקרא
על שם סבו, אבי אימו, הרב הקדוש רבי יוסף

ה תמוז

תרנ"א

קישורי התנאים של הרבנית חיה מושקא,
בתו של אדמו"ר מהר"ש, עם הרב החסיד ר'
משה הורנשטיין.

הרבנית חיה מושקא התייתמה מאביה
בהיותה בת אחת עשרה, ואִמָּהּ אדמו"ר הרש"ב
והרב הקדוש רבי זלמן אהרן הם שדאגו לשידוך
עבורה.

תרנ"ה

פרצה שריפה בליובאוויטש, ושישים
ושלושה בתים עלו באש, בהם בתים של
משפחת בית רבי.

ט תמוז

תש"נ

לקראת י"ב-י"ג תמוז, הרבי הורה להוציא
לאור את הקונטרס "חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז,
תרפ"ח", בתוספת הוספות חדשות שחלקן
התפרסמו בו לראשונה. אחרי תפילת ערבית
חילק הרבי את הקונטרס לציבור בתוספת דולר
לצדקה. במהלך החלוקה חילק הרבי כשלושת
אלפים וחמש מאות עותקים של הקונטרס.

יא תמוז

תרנ"א

אדמו"ר הרי"צ התחיל להניח תפילין, בהיותו
בן אחת עשרה. אביו, אדמו"ר הרש"ב, הזהיר

שבת קודש כרשת חוקת

ז תמוז

לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק חמישי בפרקי אבות.

יום רביעי

יא תמוז

בתפילת מנחה לא אומרים תחנון.

יום חמישי

יב תמוז

היום ומחר הם ימי הגאולה של אדמו"ר הרי"צ ממאסרו. בימים אלה מתוועדים ומתעוררים להתחזק בלימוד התורה והחסידות ולקיים את שלומדים¹.

¹ 'היום יום' יב תמוז, יג תמוז. ספר המנהגים עמ' 100.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת', מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

יצחק מאוורוטש, בן אדמו"ר הצמח צדק.

תרנ"ה

בהיות אדמו"ר הרי"צ בן חמש עשרה בלבד, מכניס אותו אביו אדמו"ר הרש"ב לעסקנות הציבורית וממנה אותו למזכירו.

תרפ"ז

תשעה ימים לאחר הגעתו לקוסטרמה, אדמו"ר הרי"צ התבשר כי הוא חופשי מגלותו. הגאולה בפועל התעכבה ביום נוסף, כיוון שהיה זה יום חג במקום ומשרדי הממשל היו סגורים, ותעודת השחרור הונפקה ונמסרה למוחרת.

כך כותב אדמו"ר הרי"צ על גאולתו: "לא אותי בלבד גאל הקדוש ברוך הוא בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה. כי כל איש מישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצוות) לבבו תמים עם השם ותורתו. היום שנים עשר לחדש תמוז הוא יום חג גאולת עוסקי הרבצת תורה, כי ביום ההוא נודע גלוי לעין כל, כי העבודה הגדולה אשר עבדתי בהרבצת תורה וחיזוק הדת, מותרת היא על פי חוק המדינה, הנותנת זכות חופש לשומרי דת כלשאר אזרחי המדינה".

תשמ"ה

בעקבות לקיחת הספרים מספריית אגודת חסידי חב"ד ב-770, הורה הרבי לקבוע על בניין 770 את הכיתוב: "בית אגודת חסידי חב"ד אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש". הרבי קבע את הנוסח ואף את גודל האותיות וצורתן.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

כמו בכל דבר, גם בעבודת החינוך ההתחלה היא רכישת המקצוע

(אגרות קודש, כרך יג, אגרת ד'תשלז)

[לחלוטין] ולכן לא תוכלי לעשות את השינוי הנדרש בבת אחת.

אבל האמת היא שגם אין זה הכרח [אין צורך בשינוי קיצוני ודרסטי]. ומספיק אם תחליטי, בקבלתה את מכתבי זה, שעליה לילך [ללכת] בכיוון הרצוי, זאת אומרת, לכוון את עצמה לחיים פעילים - ובעקבות זאת להתחיל לעשות את השינוי בזה בפועל בצורה מדורגת, קודם כל בצעד הראשון. ואז לעשות צעד אחר צעד, המצטרפים אחד לשני ולשלישי, ואז תמצא את עצמה בתוך משך זמן לא ארוך כשהיא בדרך המלך, זאת אומרת, הדרך המובילה לחיים של סיפוק נפשי ומשביעים רצון.

ואם לדעתי תשמע, תמשיך בלימודיה בשנה הבאה, אבל כדי לחוש סיפוק מעשייה בפועל בתחום, ביחד עם זה תתעסק בעניין של חינוך, ומה טוב שהפעילות החינוכית תהיה איזה [מספר] פעמים בשבוע. כוונתי היא בארגון כתות [קבוצות] של ילדות אשר תוכל להדריך אותן, או גם ללמדן עניינים [נושאים שונים] באופן שיהיה מתאים להבנתן, ואפשר לעשות זאת במסגרת של "מסיבות שבת ויום טוב" [התכנסויות ילדים בשבת ללימוד ופעילות חינוכית] בשבילן וכיוצא בזה [או פעילויות דומות].

ולסיום:

תתבונן בעצמה: כל כך הרבה יש לפעול בעולמנו! כל כך הרבה כוחות נמצאים בתוכי כל אחד ואחת מבני האדם, אבל מפני רוב העבודה אי אפשר לוותר אפילו על כוח אחד וכישרון אחד! ותפקידו של כל אחד ואחת הוא להפעיל את כל העומד לרשותו לשיפור חלקו [החלק שיועד עבורו לתקן] בעולם. וההתחלה בביצוע התפקיד, כמו בכל העניינים, הוא לימוד המקצוע, רכוש ידיעות ההכרחיות בכלל [רכישת הידע ההכרחי בתחום באופן כללי], וההכרחיות לניצול כישרונותיו וכוחותיו של איש פלוני בפרט [ורכישת הידע המעמיק יותר שילמד אותו איך לנצל את הכישרונות הספציפיים שלו].

וכשתתבונן בדברים האמורים בזה פעם ושתיים, תקוּתִי היא שתיכף ומיד תתחיל בפעולות, ולא תתרשם גם מיגיעה והתאמצות, ובקרוב תראה גם

מכתב תשובה לצעירה שכתבה לרבי וסיפרה שהיא נוטה להחליט לעזוב את לימודי החינוך וההכשרה להוראה, בגלל תחושה של חוסר הצלחה והעדר סיפוק, והרגשה שהלימודים דורשים ממנה זמן וכוחות מעבר למצופה.

היסודות שעליהם את בונה את השקפתה ומסקנותיה [השקפתך ומסקנותיך על הנושא (בדרך כלל פנה הרבי לנמענים בגוף שלישי)] אינם נראים לי כלל. כוונתי בכך היא שלדעתי הם אינם במציאות [לא קיימים ולא נכונים] - כפי שיוסבר.

זאת אומרת, שמצב רוחה עתה הוא מצב רוח עובר ולכן אי אפשר לגזור ממנו מסקנות. ובדיק להיפך, צריך לפעול כדי להיחלץ מזה ולחזור לתפיסת המציאות הנכונה. ולפי מידת ההתאמצות שלה בזה, כך יוקדם ביטול מצב רוח זה.

כי ברור הדבר אשר יש לה כוחות וגם כישרונות שיכולה לנצלם, לא רק לתועלת עצמה אלא גם לתועלת הזולת והרבים [אנשים רבים]. אלא שכמו כל דבר שבבריאה, צריך להוציא את העניינים מן הכוח אל הפועל ולפתחם [יש דרך לעשות כדי לממש את הפוטנציאל, לפתח את הכישרונות עד שאפשר יהיה להשתמש בהם בצורה מעשית ולהביא תועלת].

ואכן, ברובא דרובא [ברוב המקרים] דורש זה יגיעה [פיתוח הכישרונות דורש מאמץ], אבל זו יגיעה שביכולת האדם ולא משהו בלתי אפשרי שמעבר ליכולתו. וכשתתבונן האדם בכך אשר על ידי היגיעה שלו במשך זמן קצר לפי ערך [יחסית] תבוא תועלת בשבילו למשך שנים ארוכות; ושזו תהיה תועלת בשביל הזולת ובשביל הרבים בשיפור ענייניהם, אם הרוחניים או הגשמיים או שניהם גם יחד; ואשר שיפור זה עלול [יש לו פוטנציאל ממש] להביא פירות ופירי פירות [לגרום לשרשרת של תוצאות חיוביות] - יבין בנקל [בקלות] אשר ההתאמצות וההשתדלות והיגיעה הכרוכות בפיתוח הכישרונות והגשמת הפוטנציאל כדאיות הן.

באשר לשינוי שעליך לעשות בפועל, קרוב לומר [יש להניח] אשר, כפי הרגיל [איך שהדברים פועלים במצב הטבעי], אי אפשר להשתנות ממצב רוח קיצוני אחד למצב רוח הופכי בהחלט

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הר"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הר"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הר"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

יבא אל־המִּחְנָה וּמָמָא הִכְהִן עַד־הָעֶרֶב: וְכַכֵּם
בְּגִדְיו הִכְהִן וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יבא
אל־המִּחְנָה וּמָמָא הִכְהִן עַד־הָעֶרֶב: וַיִּצְבַּע
לְבוּשָׁהּ כִּהְנָא וַיִּסְחִי בְשָׂרָה בְּמִיָּא וּבְחֵר כֵּן
יַעֲוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיְהִי מִסָּבָב כִּהְנָא עַד רַמְשָׁא:
וְהַשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֵּם בְּגִדְיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ
בַּמַּיִם וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב: וְהַשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֵּם
בְּגִדְיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב:
וּדְמוֹקֵד יִתֵּי יִצְבַּע לְבוּשָׁהּ בְּמִיָּא וַיִּסְחִי בְשָׂרָה
בְּמִיָּא וַיְהִי מִסָּבָב עַד רַמְשָׁא: וְאַסְפָּה אִישׁ
טְהוֹר אֶת אֶפְרַיִם הַפָּרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לְמִחְנָה
בְּמִקּוֹם טְהוֹר וְהִיתָה לְעֵדֻת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדְּהָ חֲטָאתָּהּ הוּא: וְאַסְפָּה אִישׁ
טְהוֹר אֶת אֶפְרַיִם הַפָּרָה וְהַנִּיחַ מִחוּץ לְמִחְנָה
בְּמִקּוֹם טְהוֹר וְהִיתָה לְעֵדֻת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת
לְמִי נִדְּהָ חֲטָאתָּהּ הוּא: וַיִּכְנוּשׁ גֹּבֵר דְּכִי יֵת קִטְמָא
דְּתוֹרְתָא וַיִּצְנַע לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא בְּאַתֵּר דְּכִי
וְתַהִי לְכִנְשָׁתָא דְּכִי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁרָא לְמִי אֲדִיּוּתָא
חֲשֵׁאתָּא הִיא: וְכַכֵּם הָאֵסָפָה אֶת־אֶפְרַיִם הַפָּרָה
אֶת־בְּגִדְיו וּמָמָא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבִנְיָ
יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר הִגְרַר בְּתוֹכָם לְחֻקְתָּ עוֹלָם: וְכַכֵּם
הָאֵסָפָה אֶת־אֶפְרַיִם הַפָּרָה אֶת־בְּגִדְיו וּמָמָא עַד־
הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבִנְיָ יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר הִגְרַר בְּתוֹכָם
לְחֻקְתָּ עוֹלָם: וַיִּצְבַּע דְּכִנִּישׁ יֵת קִטְמָא דְּתוֹרְתָא
יֵת לְבוּשָׁהּ וַיְהִי מִסָּבָב עַד רַמְשָׁא וְתַהִי לְבִנְיָ
יִשְׂרָאֵל וְלִגְרַר יִגְרַר דִּיתְגִּירוֹן בִּינִיכּוֹן לְקִיָּם עֲלָם:
וְהַנִּיחַ בְּמִת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וּמָמָא שְׁבַעַת
יָמִים: הַנִּיחַ בְּמִת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וּמָמָא שְׁבַעַת
יָמִים: דִּיקְרַב בְּמִתָּא לְכָל נֶפֶשׁ דְּאִנְשָׁא וַיְהִי
מִסָּבָב שְׁבַעַת יוֹמִין: יֵת הוּא יִתְחַטָּא בְּיָוִם
הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי וַיִּטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא
בְּיָוִם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: הוּא
יִתְחַטָּא בְּיָוִם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוִם הַשְּׁבִיעִי וַיִּטְהַר

א וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וַיִּמְלִל יְיָ
עִם מֹשֶׁה וְעִם אֶהֱרֹן לְמִיָּמָר: וְזֹאת חֻקְתָּ
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דְּבַר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל: וְזֹאת
חֻקְתָּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דְּבַר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה
אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל: דָּא
גִּזְרָת אֲדִיּוּתָא דִּי פְקִיד יְיָ לְמִיָּמָר מִלֵּל עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוֹן לָךְ תּוֹרְתָא סְמִקְתָּא שְׁלֵמָתָא דִּי
לִית בָּהּ מוּמָא דִּי לֹא סִלִּיק עֲלָהּ נִירָא: וְגִזְרָתָם
אֹתָהּ אֶל־אֱלֹהֵיכֶם הִכְהִן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ
לְמִחְנָה וַשְׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: וְגִזְרָתָם אֹתָהּ
אֶל־אֱלֹהֵיכֶם הִכְהִן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ לְמִחְנָה
וַשְׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: וְתַתְּנוּן יִתֵּי לְאֱלֹהֵיכֶם כִּהְנָא
וַיִּפֶּק יִתֵּי לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּכּוֹס יִתֵּי קְדָמוֹהִי:
וְלִקְחָה אֱלֹהֵיכֶם הִכְהִן מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וְהָיָה
אֶל־נֹכַח פָּנָיו אֶהֱלִימוֹעַד מִדְּמָה שְׁבַע פְּעָמִים:
וְלִקְחָה אֱלֹהֵיכֶם הִכְהִן מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וְהָיָה אֶל־נֹכַח
פָּנָיו אֶהֱלִימוֹעַד מִדְּמָה שְׁבַע פְּעָמִים: וַיִּסֵּב אֱלֹהֵיכֶם
כִּהְנָא מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיִּדִּי לְקַבֵּל אִפִּי מִשְׁכַּן
זְמָנָא מִדְּמָה שְׁבַע זְמָנִין: וְהַשְׂרָף אֶת־הַפָּרָה
לְעֵינָיו אֶת־עֶרְבָה וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דְּמָהּ עַל־
פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף: וְהַשְׂרָף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֶרְבָה
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דְּמָהּ עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף: וַיִּקְדֵּי יֵת
תּוֹרְתָא לְעִינָהּ יֵת מִשְׁכָּה וְיֵת בְּשָׂרָה וְיֵת דְּמָה
עַל אֲכֹלָה יוֹקֵד: וְלִקְחָה הִכְהִן עֵץ אֲרֹז וְאֲזוּב
וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהַשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹדֵף שְׂרַפְתָּ הַפָּרָה:
וְלִקְחָה הִכְהִן עֵץ אֲרֹז וְאֲזוּב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהַשְׁלִיךְ
אֶל־תּוֹדֵף שְׂרַפְתָּ הַפָּרָה: וַיִּסֵּב כִּהְנָא אֲעָא דְּאֲרֹז
וְאֲזוּבָא וַיִּצְבַּע זְהוּרִי וַיִּרְמִי לְגוֹ יְקִידַת תּוֹרְתָא:
וְכַכֵּם בְּגִדְיו הִכְהִן וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר

ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטרה: הוא ידי עלוהי ביומא תליתאה וביומא שביעאה ידפי ואם לא ידי עלוהי ביומא תליתאה וביומא שביעאה לא ידפי: י בל'הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את־משכן יהוה טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא־זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: בל'הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את־משכן יהוה טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא־זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: כל דיקרב במתא בנפשא דאנשא די ימות ולא ידי עלוהי ית משפנא דיי סאב וישתצי אנשא ההוא מישראל ארי מי אדיותא לא אודריקו עלוהי מסאב יהי עוד סאובתה בה: ו זאת התורה אדם כיימות באהל בל'הבא אל'האהל וכל אשר באהל וטמא שבעת ימים: זאת התורה אדם כיימות באהל בל'הבא אל'האהל וכל אשר באהל וטמא שבעת ימים: דא אוריתא אנש ארי ימות במשפנא כל דעלל למשפנא וכל די במשפנא יהי מסאב שבצא יומין: ו וכל בלי פתוח אשר אינצמיד פתיל עליו טמא הוא: וכל בלי פתוח אשר אינצמיד פתיל עליו טמא הוא: וכל מן דחספ פתיח דלית מגופת שייע משק עלוהי מסאב הוא: ו וכל אשר יגע על פני השדה בחל'חרב או במת או־בעצם אדם או בקבר וטמא שבעת ימים: וכל אשר יגע על פני השדה בחל'חרב או במת או־בעצם אדם או בקבר וטמא שבעת ימים: וכל די יקרב על אפי חקלא בקטל חרבא או במתא או בגרמא דאנשא או בקברא יהי מסאב שבצא יומין: ו ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל'כלי: ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים

אל'כלי: ויסבון לדמסאב מעפר יקדת חטאתא ויתננו עלוהי מי מבוע למן: שני י' ולקח אוב ובכל במים איש טהור והזה על־האהל ועל־כל־הכלים ועל־הנפשות אשר היו־שם ועל־הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר: ולקח אוב ובכל במים איש טהור והזה על־האהל ועל־כל־הכלים ועל־הנפשות אשר היו־שם ועל־הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר: ויסבון לדמסאב מעפר יקדת חטאתא ויתננו עלוהי מי מבוע למן: י והזה הטהר על־הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השלישי וכבם בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: והזה הטהר על־הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השלישי וכבם בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: וידי דכא על מסאבא ביומא תליתאה וביומא שביעאה וידפנה ביומא שביעאה ויצבע לבושוהי ויסחי במיא וידפי ברמשא: כ ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את־מקדש יהוה טמא מי נדה לא־זרק עליו טמא הוא: ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את־מקדש יהוה טמא מי נדה לא־זרק עליו טמא הוא: וגבר די יסתאב ולא ידי עלוהי וישתצי אנשא ההוא מגו קהלא ארי ית מקדשא דיי סאב מי אדיותא לא אודריקו עלוהי מסאב הוא: כא והיתה להם לחקת עולם ומוזה מיהנדה וכבם בגדיו והנגעל במי הנדה וטמא עד־הערב: והיתה להם לחקת עולם ומוזה מיהנדה וכבם בגדיו והנגעל במי הנדה וטמא עד־הערב: ותהי להון לקים עלם ודידי מי אדיותא יצבע לבושוהי ודיקרב במי אדיותא יהי מסאב עד רמשא: כ וכל אשר יגע בו הטמא וטמא והנפש הנגעת תטמא עד־הערב: וכל אשר יגע בו הטמא וטמא והנפש

הנגעת תמא ער-הערב: וכל די יקרב בה מסאבא יהי מסאב ואנש דיקרב בה יהי מסאב עד ומשא: פ א ויבאו בני ישראל כל-העדה מדבר-צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ויבאו בני ישראל כל-העדה מדבר-צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ואתו בני ישראל כל כנשתא למדברא דצין בירחא קדמא ויתב עמא ברקס ומיתת תמן מרים ואתקברת תמן: ב ולא-היה מים לעדה ויקהליו על-משה ועל-אהרן: ולא-היה מים לעדה ויקהליו על-משה ועל-אהרן: ולא הוה מיא לכנשתא ואתקנשו על משה ועל אהרן: ג וירב העם עם-משה ויאמרו לאמר ולו געגענו בגעע אחינו לפני יהוה: וירב העם עם-משה ויאמרו לאמר ולו געגענו בגעע אחינו לפני יהוה: ונצא עמא עם משה ואמרו למימר ולוי דמתנא במותא דאחנא קדם זי: ד ולמה הבאתם את-קהל יהוה אל-המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו: ולמה הבאתם את-קהל יהוה אל-המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו: ולמה אעלתון ית קהלא דזי למדברא הדין למתת תמן אנחנא ובעירנא: ה ולמה העליתנו ממצרים להביא אתנו אל-המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשותות: ולמה העליתנו ממצרים להביא אתנו אל-המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשותות: ולמה אסקתונא ממצרים לאיתאח יתנא לאתרא בישא הדין לא אתר פשר לבית זרע ואף לא תינין וגופנין ורמונין ומיא לית למשתי: ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל-פתח אהל מועד ויפלו על-פניהם וירא כבוד-יהוה אליהם: ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל-פתח אהל מועד ויפלו על-פניהם וירא כבוד-יהוה

אליהם: ועל משה ואהרן מן קדם קהלא לתרע משכן זמנא ונפלו על אפיהון ואתגלי יקרא דזי להון: פ

שלישי וידבר יהוה אל-משה לאמר: וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל זי עם משה למימר: ח קח את-המטה וקהל את-העדה אתה ואהרן אחיד ודברתם אליהם הפלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן-הפלע והשקית את-העדה ואת-בעירים: קח את-המטה וקהל את-העדה אתה ואהרן אחיד ודברתם אליהם הפלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן-הפלע והשקית את-העדה ואת-בעירים: סב ית חטרא ואכנש ית כנשתא את ואהרן אחוד ותמללון עם כיפא לעיניהון ויתן מוהי ותפק להון מיא מן כיפא ותשקי ית כנשתא וית בעירהון: ט ויקח משה את-המטה מלפני יהוה פאשר צוהו: ויקח משה את-המטה מלפני יהוה פאשר צוהו: ונסיב משה ית חטרא מן קדם זי כמא די פקדה: י ויקהליו משה ואהרן את-הקהל אל-פני הפלע ויאמר להם שמעו-נא המרים המן-הפלע הזה נוציא לכם מים: ויקהליו משה ואהרן את-הקהל אל-פני הפלע ויאמר להם שמעו-נא המרים המן-הפלע הזה נוציא לכם מים: ואכנישו משה ואהרן ית קהלא לקדם כיפא ואמר להון שמעו כען סרבניא תמן כיפא הדין נפק לכון מיא: יא וירם משה את-ידו ויד את-הפלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירים: יב וירם משה את-ידו ויד את-הפלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירים: וארם משה ית ידה ומחא ית כיפא בחטרה תרתין זמנין ונפקו מיא סגיא ושתיא כנשתא ובעירהון: ס יב ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן יען לא-האמתתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את-הקהל

הָיָה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־הֵאֱמַנְתֶּם בִּי
 לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ
 אֶת־הַקֹּהֶל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם:
 וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וְלֵאחֶרֶן חֲלַף דִּי לֹא הִמַּנְתֶּן
 בְּמִימְרֵי לִקְדָּשׁוֹתִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּכֵּן לֹא
 תַעֲלוּן יַת קָהֵל הָרִדִן לָאָרֶץ דִּי יְהִיבִית לְהוֹן:
 יִהְיֶה מִי מְרִיבָהּ אֲשֶׁר־רָבוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
 יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: הִמָּה מִי מְרִיבָהּ אֲשֶׁר־רָבוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: אֲנֹנִי מִי מִצֹּתָא
 דִּי נָצוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יְיָ וְאֶתְקַדַּשׁ בְּהוֹן: ס
 רְבִיעִי יִי וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל־מִלְכָּד
 אֲדֹם כֹּה אָמַר אַחִיד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת
 כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְאָתָנוּ: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה
 מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל־מִלְכָּד אֲדֹם כֹּה אָמַר אַחִיד
 יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר
 מִצְאָתָנוּ: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶנְזִידִין מִרְקָם לֹת מִלְכָּא
 דְּאֲדֹם כְּדָנָן אָמַר אַחִיד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ יַת כָּל
 עֲקָתָא דִּי אֲשַׁכְחֵתָנָא: ט וַיִּרְדּוּ אֲבִלְתִּינוּ מִצְרִימָה
 וְנָשָׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם
 וְלֹאֲבִתִּינוּ: וַיִּרְדּוּ אֲבִלְתִּינוּ מִצְרִימָה וְנָשָׁב בְּמִצְרַיִם
 יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹאֲבִתִּינוּ: וַנַּחֲתוּ
 אֲבִהֵתָנָא לְמִצְרַיִם וַיִּתְּכֵנָא בְּמִצְרַיִם יוֹמִין סְגִיאִין
 וְאֲבֵאִישׁוּ לָנָא מִצְרַאִי וְלֹאֲבִהֵתָנָא: י וַנִּצְעַק אֶל־
 יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ
 מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקֹדֶשׁ עִיר קָצָה גְבוּלָד:
 וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ
 מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקֹדֶשׁ עִיר קָצָה גְבוּלָד:
 וְצִלְיָנָא קָדָם יְיָ וְקָבִיל צְלוֹתָנָא וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָא
 וְאִפְקֵנָא מִמִּצְרַיִם וְהֵא אֲנַחְנָא בְּרָקָם קִרְתָּא
 דְּבִסְטֵר תַּחוּמָּד: יי נַעֲבֹרְהָנָא בְּאַרְצָד לֹא נַעֲבֹר
 בְּשׂוּדָה וּבְכֹרָם וְלֹא נִשְׁתַּה מִי בְּאֵר דְּרָד הַמִּלְכָּד
 גִּלְדָּ לֹא נִשְׁתַּה יָמִין וּשְׂמָאוֹל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר
 גְבוּלָד: נַעֲבֹרְהָנָא בְּאַרְצָד לֹא נַעֲבֹר בְּשׂוּדָה

וּבְכֹרָם וְלֹא נִשְׁתַּה מִי בְּאֵר דְּרָד הַמִּלְכָּד גִּלְדָּ לֹא
 נִשְׁתַּה יָמִין וּשְׂמָאוֹל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְבוּלָד: נַעֲבֹר
 כְּעַן בְּאַרְצָד לֹא נַעֲבֹר בְּחֻקֵּל וּבְכֹרָם וְלֹא נִשְׁתַּה
 מִי גֹזֵב בְּאַרְחַ מִלְכָּא גִזֵּל לֹא נִסְטִי לְיָמִינָא
 וְלִסְמָאלָא עַד דְּנַעֲבֹר תַּחוּמָּד: יב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי
 אֲדֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בְּחֹרֵב אֵצֶא לְקִרְאָתְךָ:
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי אֲדֹם לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בְּחֹרֵב אֵצֶא
 לְקִרְאָתְךָ: וַאֲמַר לֵה אֲדֹמָאָה לֹא תַעֲבֹר בְּתַחוּמֵי
 דִּילְמָא בְּדִקְטָלִין בְּחֹרֵבָא אָפּוֹק לְקַדְמוּתְךָ:
 יג וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלָה
 וְאִם־מִימִיָּד נִשְׁתַּה אָנִי וּמִקְנִי וְנָתַתִּי מִכֹּרָם רַק
 אִין־דְּבֹר בְּרַגְלִי אַעֲבֹרָה: וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִימִיָּד נִשְׁתַּה אָנִי
 וּמִקְנִי וְנָתַתִּי מִכֹּרָם רַק אִין־דְּבֹר בְּרַגְלִי אַעֲבֹרָה:
 וַאֲמַרוּ לֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְחַ כְּבִישָׁא נִסְק וְאִם
 מִיָּיד נִשְׁתַּה אָנָא וּבְעִירִי וְאִיָּהֵב דְּמִיָּהוֹן לְחוּד לִית
 פְּתָגָם דְּבִישׁ בְּרַגְלִי אַעֲבֹר: יד וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר
 וַיֵּצֵא אֲדֹם לְקִרְאָתוֹ בְּעָם כְּבֹד וּבִיד חֻזָּקָה:
 וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדֹם לְקִרְאָתוֹ בְּעָם כְּבֹד
 וּבִיד חֻזָּקָה: וַאֲמַר לֹא תַעֲבֹר וַיִּפְקֵ אֲדֹמָאָה
 לְקַדְמוּתָהּ בְּחִיל רַב וּבִידָא תְּקִיפָא: טו וַיִּמָּאֵן
 אֲדֹם נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל
 מַעֲלִיו: וַיִּמָּאֵן אֲדֹם נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר
 בְּגִבְלוֹ וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל מַעֲלִיו: וּסְרִיב אֲדֹמָאָה שְׁבַק
 יַת יִשְׂרָאֵל לְמַעֲבֹר בְּתַחוּמָּה וּסְטָא יִשְׂרָאֵל
 מְלוֹתָה: פ

חֲמִישִׁי כב וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבִאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־
 הָעֵדָה הָרֹד הַהֵר: וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבִאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 כָּל־הָעֵדָה הָרֹד הַהֵר: וַיִּנְטְלוּ מִרְקָם וְאִתּוֹ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כָּל כְּנִשְׁתָּא לְהֹר טוֹרָא: כג וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהֹר הַהֵר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־
 אֲדֹם לֵאמֹר: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 בְּהֹר הַהֵר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֲדֹם לֵאמֹר: וַאֲמַר יְיָ
 לְמֹשֶׁה וְלֵאחֶרֶן בְּהֹר טוֹרָא עַל תַּחוּם אֶרֶץ־אֲדֹם

הַפְּנִיעִי מִלֶּדְעָר יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל
 דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וְיִלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב | מִמֶּנּוּ
 שָׁבִי: וַיִּשְׁמַע הַפְּנִיעִי מִלֶּדְעָר יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא
 יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וְיִלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב |
 מִמֶּנּוּ שָׁבִי: וַשְּׁמַע כְּנַעֲנָה מַלְכָּא דְעָרָד יָתֵב
 דְּרוּמָא אָרִי אֲתָא יִשְׂרָאֵל אֲרַח מְאֻלְלָא וְאַנְחָא
 קָרְבָא בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִנָּה שָׁבִיא: ב וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל
 גִּדְרָא לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה
 בְּיָדִי וְהִחַרְמָתִי אֶת־עֲרֵיהֶם: וַיֵּדֶר יִשְׂרָאֵל גִּדְרָא
 לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי
 וְהִחַרְמָתִי אֶת־עֲרֵיהֶם: וְכִּים יִשְׂרָאֵל קִים קָדָם יי
 וַאֲמַר אִם מִמָּסַר תִּמָּסַר יֵת עֲמָא דְדִין בְּיָדִי
 וְאַגְמַר יֵת קְרוּיָהוֹן: ג וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל
 וַיִּתֵּן אֶת־הַפְּנִיעִי וַיַּחֲרֹם אֹתָהֶם וְאֶת־עֲרֵיהֶם
 וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם חֲרָמָה: וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל
 יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת־הַפְּנִיעִי וַיַּחֲרֹם אֹתָהֶם וְאֶת־
 עֲרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם חֲרָמָה: וְקָבִיל יי
 צְלוּתָהּ דְּיִשְׂרָאֵל וּמָסַר יֵת כְּנַעֲנָה וְגַמַּר יִתְהוֹן
 וַיֵּת קְרוּיָהוֹן וַיִּקְרָא שְׁמָא דְאַתְרָא חֲרָמָה: פ
 וַיִּסְעֻ מִהוֹר הַהוּא דֶּרֶךְ יַם־סוּף לִסְבָּב אֶת־
 אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְשֵׁיהֶם בְּדֶרֶךְ: וַיִּסְעֻ
 מִהוֹר הַהוּא דֶּרֶךְ יַם־סוּף לִסְבָּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם
 וַתִּקְצַר נַפְשֵׁיהֶם בְּדֶרֶךְ: וַיִּגְטְלוּ מִהוֹר טוּרָא אֲרַח
 יִמָּא דְסוּף לְאַקְפָּא יֵת אֲרַעָא דְאֲדוֹם וְעַקְתָּ נַפְשָׁא
 דְעֲמָא בְּאַרְחָא: ה וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאַלְהִים וּבְמֹשֶׁה
 לְמָה הִעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין
 לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בְּלַחֵם הַקָּלָקֶל:
 וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאַלְהִים וּבְמֹשֶׁה לְמָה הִעֲלִיתָנוּ
 מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם
 וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בְּלַחֵם הַקָּלָקֶל: וְאַתְרַעַם עֲמָא
 בְּמִימָרָא דִּי וְעַם מֹשֶׁה נָצוּ לְמָא אֶסְקִיתוּנָא
 מִמִּצְרַיִם לְמָמַת בְּמִדְבָּרָא אָרִי לִית לַחֲמָא וְלִית
 מִיָּא וְנַפְשָׁנָא עַקְתָּ בְּמִנָּא דְדִין דְּמִיכְלָה קָלִיל:
 וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֹּׂרְפִים

דְּאֲדוֹם לְמִימָר: כ וַיֹּאסֶף אַהֲרֹן אֶל־עַמּוּי כִּי לֹא
 יָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל
 אֲשֶׁר־מָרִיתֶם אֶת־פִּי לְמִי מָרִיבָה: יֹאסֶף אַהֲרֹן
 אֶל־עַמּוּי כִּי לֹא יָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מָרִיתֶם אֶת־פִּי לְמִי מָרִיבָה:
 יתְכַנֵּשׁ אַהֲרֹן לַעֲמָה אָרִי לֹא יִיעוֹל לְאַרְעָא דִּי
 יִהְבִּית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל דִּי סָרְבַתוֹן עַל מִימָרִי
 לְמִי מִצּוּתָא: כה קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־אַלְעָזָר בְּנֹו
 וְהַעֲלֵ אֹתָם הוֹר הַהוּא: קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־אַלְעָזָר
 בְּנֹו וְהַעֲלֵ אֹתָם הוֹר הַהוּא: דְּבַר יֵת אַהֲרֹן וַיֵּת
 אֶלְעָזָר בְּרָה וַתִּסֵּק יִתְהוֹן לְהוֹר טוּרָא: כו וַהֲפֹשֵׁט
 אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְהִלְבִּשְׁתֶּם אֶת־אַלְעָזָר
 בְּנֹו וְאַהֲרֹן יֹאסֶף וּמָת שָׁם: וַהֲפֹשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן
 אֶת־בְּגָדָיו וְהִלְבִּשְׁתֶּם אֶת־אַלְעָזָר בְּנֹו וְאַהֲרֹן יֹאסֶף
 וּמָת שָׁם: וְאַשְׁלַח יֵת אַהֲרֹן יֵת לְבוּשׁוּהִי
 וְתִלְבַּשְׁנוּן יֵת אֶלְעָזָר בְּרָה וְאַהֲרֹן יתְכַנֵּשׁ וַיָּמָת
 תַּמָּן: כז וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלֹ
 אֶל־הוֹר הַהוּא לְעֵינֵי כָל־הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
 כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלֹ אֶל־הוֹר הַהוּא לְעֵינֵי
 כָל־הָעֵדָה: וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דִּי פִקִּיד יי וְסָלִיקוּ
 לְהוֹר טוּרָא לְעֵינֵי כָל כְּנַשְׁתָּא: כח וַהֲפֹשֵׁט מֹשֶׁה
 אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבֹּשׁ אֹתָם אֶת־אַלְעָזָר
 בְּנֹו וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הַהוּא וַיֵּרֶד מֹשֶׁה
 וְאַלְעָזָר מִן־הַהוֹר: וַהֲפֹשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן אֶת־
 בְּגָדָיו וַיִּלְבֹּשׁ אֹתָם אֶת־אַלְעָזָר בְּנֹו וַיָּמָת אַהֲרֹן
 שָׁם בְּרֹאשׁ הַהוּא וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן־הַהוֹר:
 וְאַשְׁלַח מֹשֶׁה יֵת אַהֲרֹן יֵת לְבוּשׁוּהִי וְאַלְבִּישׁ
 יִתְהוֹן יֵת אֶלְעָזָר בְּרָה וַיָּמָת אַהֲרֹן תַּמָּן בְּרִישׁ
 טוּרָא וַיִּנְחַת מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן טוּרָא: כט וַיִּרְאוּ
 כָל־הָעֵדָה כִּי גֹועַ אַהֲרֹן וַיִּכְּבוּ אֶת־אַהֲרֹן
 שְׁלִשִּׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: וַיִּרְאוּ כָל־הָעֵדָה
 כִּי גֹועַ אַהֲרֹן וַיִּכְּבוּ אֶת־אַהֲרֹן שְׁלִשִּׁים יוֹם כָּל בֵּית
 יִשְׂרָאֵל: ס וַחֲזוּ כָל כְּנַשְׁתָּא אָרִי מִית אַהֲרֹן וַיִּכְּבוּ
 יֵת אַהֲרֹן תְּלָתִין יוֹמִין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: א וַיִּשְׁמַעַ

וַיִּנְשְׁכוּ אֶת־הָעַם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל:
וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֶּׁרְפִּים וַיִּנְשְׁכוּ
אֶת־הָעַם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל: וַגִּרִּי יִי בַעֲמָא
יֵת חוֹזֵן קֶלֶן וְנִכִּיתוּ יֵת עֲמָא וּמִית עִם סָגִי
מִיִּשְׂרָאֵל: וַיָּבֹא הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאֵנוּ
כִּי־דִבְרָנוּ בַיהוָה וּבָךְ הַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּסֶר
מִעֲלֵינוּ אֶת־הַנְּחָשׁ וַיַּתְּפֵּל מֹשֶׁה בָּעַד הָעָם:
וַיָּבֹא הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאֵנוּ כִּי־דִבְרָנוּ
בַיהוָה וּבָךְ הַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּסֶר מִעֲלֵינוּ אֶת־
הַנְּחָשׁ וַיַּתְּפֵּל מֹשֶׁה בָּעַד הָעָם: וְאַתָּא עֲמָא
לְמֹשֶׁה וַאֲמָרוּ חֲבָנָא אֲרִי אֲתִרְעַמְנָא קָדָם יִי וְעַמְךָ
נִצְיָנָא צִלִּי קָדָם יִי וַיַּעֲדִי מִנָּנָא יֵת חוֹזֵן וְצִלִּי
מֹשֶׁה עַל עֲמָא: ה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה
לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אוֹתוֹ עַל־גֵּם וְהָיָה כִּלְהַנְשׁוֹד
וְרָאָה אוֹתוֹ וְחָי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ
שָׂרָף וְשִׂים אוֹתוֹ עַל־גֵּם וְהָיָה כִּלְהַנְשׁוֹד וְרָאָה
אוֹתוֹ וְחָי: וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה עֶבֶד לָךְ קָלִיא וְשׁוּי
יָתָה עַל אֵת וַיְהִי כֹל דִּיתְנִכִּית וַיַּחְזִי יָתָה וַיִּתְקַסֵּם:
ט וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֲשׁ נָחֶשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל־הַגֵּם
וְהָיָה אִם־יִנְשֹׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהָבִיט אֶל־נַחֲשׁ
הַנְּחָשֶׁת וְחָי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֲשׁ נָחֶשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ
עַל־הַגֵּם וְהָיָה אִם־יִנְשֹׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהָבִיט
אֶל־נַחֲשׁ הַנְּחָשֶׁת וְחָי: וַעֲבַד מֹשֶׁה חוֹזֵן דְּנַחֲשָׁא
וְשׁוּיָה עַל אֵת וְהָיָה כֹד נִכִּית חוֹזֵן יֵת גִּבְרָא
וּמִסְתַּפֵּל לְחוֹזֵן דְּנַחֲשָׁא וּמִתְקַסֵּם:

שיי וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ: וַיִּסְעוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ: וַיִּנְטְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁרוּ
בְּאַבְתָּ: י וַיִּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים
בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מוֹאָב מִמְּזוֹרַח הַשָּׁמֶשׁ:
וַיִּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי מוֹאָב מִמְּזוֹרַח הַשָּׁמֶשׁ: וַיִּנְטְלוּ מֵאַבְתָּ וַיִּשְׁרוּ
בְּמִגִּזוֹת עֲבָרָי בְּמִדְבַּרָא דִּי עַל אֲפִי מוֹאָב
מִמִּדְּנַח שְׁמֵשָׁא: י ב מֹשֶׁה נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחֵל זָרָד:
מֹשֶׁה נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחֵל זָרָד: מִתְמָן נָטְלוּ וַיִּשְׁרוּ

בְּנַחֵל זָרָד: י ב מֹשֶׁה נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מִעֲבַר אֲרָנוֹן
אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיָּצָא מִגִּבְלֵי הָאֱמֹרִי כִּי אֲרָנוֹן
גְּבּוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: מֹשֶׁה נָסְעוּ
וַיַּחֲנוּ מִעֲבַר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיָּצָא מִגִּבְלֵי
הָאֱמֹרִי כִּי אֲרָנוֹן גְּבּוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין
הָאֱמֹרִי: מִתְמָן נָטְלוּ וַיִּשְׁרוּ מִעֲבַרָא דְאַרְנוֹן דִּי
בְּמִדְבַּרָא דְנִפְק מִתְחוּם אֲמֹרָאָה אֲרִי אֲרָנוֹן
תְּחוּם מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין אֲמֹרָאָה: י עַל־פִּן
יֹאמֶר בְּסִפְר מִלְּחָמָת יְהוָה אֶת־יִתְּהָב בְּסוּפָה
וְאֶת־הַנְּחָלִים אֲרָנוֹן: עַל־פִּן יֹאמֶר בְּסִפְר מִלְּחָמָת
יְהוָה אֶת־יִתְּהָב בְּסוּפָה וְאֶת־הַנְּחָלִים אֲרָנוֹן: עַל כֵּן
יִתְּאֲמַר בְּסִפְרָא קִרְבִּין דְּעֶבֶד יִי עַל יִמָּא דְסוּף
וַיַּגְבּוּרֵן דְּעַל נַחֲלֵי אֲרָנוֹן: ט וַאֲשֶׁר הַנְּחָלִים אֲשֶׁר
נָטָה לְשִׁבְתָּ עַר וַיִּנְשְׁעוּ לַגְּבּוּל מוֹאָב: וַאֲשֶׁר
הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשִׁבְתָּ עַר וַיִּנְשְׁעוּ לַגְּבּוּל
מוֹאָב: וְשָׁפוּד נַחֲלִיא דְּמִדְבַּרִין לְקַבֵּל לְחִית
וּמִסְתַּמִּיד לְתַחוּם מוֹאָב: ט וַיִּמָּשֶׁם בְּאַרְהָ הוּא
הַבָּאָר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֲסֹף אֶת־הָעָם
וְאַתְנָה לָהֶם מָיִם: וַיִּמָּשֶׁם בְּאַרְה הוּא הַבָּאָר
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֲסֹף אֶת־הָעָם וְאַתְנָה
לָהֶם מָיִם: וּמִתְמָן אֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן בִּירָא הִיא
בִּירָא דִּי אָמַר יִי לְמֹשֶׁה כְּנוֹשׁ יֵת עֲמָא וְאִיְהָב
לְהוֹן מֵיָא: ס ה וַאֲזַי יִשְׁעִיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה
הַזֹּאת עָלֵי בָאָר עֲנוּלָהָ: אֲזַי יִשְׁעִיר יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי בָאָר עֲנוּלָהָ: כִּכֹּן שִׁבַּח
יִשְׂרָאֵל יֵת תּוֹשִׁבְחָתָא הָדָא סְקִי בִירָא שִׁבְחוּ לָהּ:
י בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָא
בְּמִשְׁעָנְתָם וּמִמִּדְבַּר מִתְנַה: בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׂרִים
כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָא בְּמִשְׁעָנְתָם וּמִמִּדְבַּר
מִתְנַה: בִּירָא דְחֲפְרוּהָ וּבְכִרְבִּיא כְּרוּהָ רִישֵׁי עֲמָא
סִפְרָיָא בְּחֻטְרֵיהוֹן וּמִמִּדְבַּרָא אֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן:
י ומִמִּתְנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בְּמֹזוֹת: וּמִמִּתְנָה
נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בְּמֹזוֹת: וּמִדְּאֲתִיְהִיבֵת לְהוֹן
נַחֲתָא עֲמַהוֹן לְנַחֲלִיא וּמִנַּחֲלִיא סְלָקָא עֲמַהוֹן

לְרַמָּתָא: כּוּמְבָמוֹת הַגֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה מוֹאֵב
 רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְנִשְׁקָפָה עַל־פָּנָי הַיְשִׁימוֹן:
 וּמְבָמוֹת הַגֵּיא אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה מוֹאֵב רֹאשׁ הַפִּסְגָּה
 וְנִשְׁקָפָה עַל־פָּנָי הַיְשִׁימוֹן: וּמְרַמָּתָא לְחִילְיָא דִּי
 בְּחֻקְלֵי מוֹאֵב רִישׁ רַמָּתָא וּמִסְתַּכְיָא עַל אִפִּי בֵּית
 יְשִׁימוֹן: פ

שְׂבִיעֵי כֹא וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־
 הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן
 מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֲנָדִין לְוַת
 סִיחֹן מֶלֶכָא דְאֻמּוֹרָאָה לְמִימֹר: כֹּכְאָעְבְּרָה
 בְּאַרְצֶךָ לֹא נִמְלָה בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתַּה מִי
 בְּאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּלְדָּה עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבֻלְךָ:
 אֲעֵבְרָה בְּאַרְצֶךָ לֹא נִמְלָה בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתַּה
 מִי בְּאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּלְדָּה עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבֻלְךָ:
 אֲעֵבְרָה בְּאַרְעֶךָ לֹא נָסֻטִי בְּחֻקְלֵי וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתַּי
 מִי גֹב בְּאַרְחַ מֶלֶכָא גִּזְלָה עַד דִּי נַעֲבֹר תַּחוּמֶךָ:
 כֹּכְאָעְבְּרָה סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגֻבְלוֹ
 וַיֵּאֱמָר סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא לְקִרְיָתָא יִשְׂרָאֵל
 הַמְדִּבְרָה וַיָּבֵא יְהִצְהָ וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל: וְלֹא־נָתַן
 סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגֻבְלוֹ וַיֵּאֱמָר סִיחֹן אֶת־
 כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא לְקִרְיָתָא יִשְׂרָאֵל הַמְדִּבְרָה וַיָּבֵא
 יְהִצְהָ וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל: וְלֹא שָׁבַק סִיחֹן יֵת
 יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְרָה בְּתַחוּמָהּ וַיִּכְנַשׁ סִיחֹן יֵת כָּל עַמָּה
 וַיִּפְקֹד לְקַדְמוֹת יִשְׂרָאֵל לְמַדְבָּרָא וְאַתָּה לִיחֵץ
 וְאַגִּיחַ קִרְבָּא בְּיִשְׂרָאֵל: כֹּכְאָעְבְּרָה יִשְׂרָאֵל לְפִי־
 חֶרֶב וַיִּירֹשׁ אֶת־אַרְצוֹ מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק עַד־בְּנֵי
 עַמּוֹן כִּי עָז גִּבּוֹל בְּנֵי עַמּוֹן: וַיִּפְּחוּ יִשְׂרָאֵל
 לְפִי־חֶרֶב וַיִּירֹשׁ אֶת־אַרְצוֹ מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק עַד־בְּנֵי
 עַמּוֹן כִּי עָז גִּבּוֹל בְּנֵי עַמּוֹן: וּמַחֲהִי יִשְׂרָאֵל
 לְפִתְגָם דְּחֶרֶב וִירַת יֵת אַרְעָה מֵאַרְנוֹנָא עַד יִבְקָא
 עַד בְּנֵי עַמּוֹן אֲרִי תַקִּיף תַּחוּמָא דְּבְנֵי עַמּוֹן:
 כֹּכְאָעְבְּרָה יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב
 יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֻשְׁבוֹן וּבְכָל־
 בְּנִתְיָה: וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב

יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחֻשְׁבוֹן וּבְכָל־בְּנִתְיָה:
 וַיִּכְבַּשׁ יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל קְרוּיָא הָאֵלֶּין וַיִּתֵּב יִשְׂרָאֵל
 בְּכָל קְרוּיָא אֻמּוֹרָאָה בְּחֻשְׁבוֹן וּבְכָל כְּפָרְנָהָא: כֹּכְאָעְבְּרָה
 חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא גִלְדָּה
 בְּמֶלֶךְ מוֹאֵב הָרֹאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ מִיָּדוֹ
 עַד־אַרְנֹן: כִּי חֻשְׁבוֹן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא
 וְהוּא גִלְדָּה בְּמֶלֶךְ מוֹאֵב הָרֹאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת־כָּל־
 אַרְצוֹ מִיָּדוֹ עַד־אַרְנֹן: אֲרִי חֻשְׁבוֹן קִרְיָתָא דְּסִיחֹן
 מֶלֶכָא דְאֻמּוֹרָאָה הִיא וְהוּא אֲנָח קִרְבָּא בְּמֶלֶכָא
 דְּמוֹאֵב קִדְמָאָה וְנָסִיב יֵת כָּל אַרְעָה מִיָּדָה עַד
 אַרְנוֹן: כֹּכְאָעְבְּרָה יִשְׂרָאֵל מִיָּדוֹ הַמְשָׁלִים כֹּכְאָעְבְּרָה
 תַּבְּנִיָּה וְתַבְּנִיָּה עִיר סִיחֹן: עַל־פָּנָי יִשְׂרָאֵל הַמְשָׁלִים
 כֹּכְאָעְבְּרָה חֻשְׁבוֹן תַּבְּנִיָּה וְתַבְּנִיָּה עִיר סִיחֹן: עַל פֶּן
 יִימְרוּן מִתְּלִיָּא עֻלּוֹ לְחֻשְׁבוֹן תַּבְּנִיָּה וְתַשְׁתַּכְּלֵל
 קִרְיָתָא דְּסִיחֹן: כֹּכְאָעְבְּרָה יִצְחָק מִחֻשְׁבוֹן לְהִבְהָ
 מִקְרִית סִיחֹן אֲכָלָה עַר מוֹאֵב בְּעָלִי בְּמוֹת
 אַרְנֹן: כִּי־אֲשֶׁר יִצְחָק מִחֻשְׁבוֹן לְהִבְהָ מִקְרִית סִיחֹן
 אֲכָלָה עַר מוֹאֵב בְּעָלִי בְּמוֹת אַרְנֹן: אֲרִי קִידוּם
 תַּקִּיף כֹּכְאָעְבְּרָה נִפְקֹד מִחֻשְׁבוֹן עַבְדֵי קִרְבָּא
 כְּשִׁלְהוּבִיתָא מִקְרִיתָא דְּסִיחֹן קִטִּילוּ עַמָּא דִּשְׂרֹ
 בְּלַחֲתִית מוֹאֵב כּוּמְרִיָּא דְּפִלְחִין בֵּית דְּחִלָּא רַמָּתָא
 דְּאַרְנוֹן: כֹּכְאָעְבְּרָה מוֹאֵב אֲבָדָת עַם־כְּמוֹשׁ נָתַן
 בְּנֵי פְלִיטָם וּבְנִתְיָו בְּשָׂבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן:
 אוּי־לְךָ מוֹאֵב אֲבָדָת עַם־כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנֵי פְלִיטָם
 וּבְנִתְיָו בְּשָׂבִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: וַי לָכוֹן
 מוֹאֲבָאִי אֲבָדָתוֹן עַמָּא דְּפִלְחִין לְכְמוֹשׁ מִסַּר
 בְּנוֹהֵי צִירִין וּבְנִתְיָה בְּשָׂבִית לְמֶלֶכָא דְאֻמּוֹרָאָה
 סִיחֹן: לְוִיָּרָם אֲבָד חֻשְׁבוֹן עַד־דִּיבֹן וְנִשְׁמִים
 עַד־נֶפֶח אֲשֶׁר עַד־מִידְבָּא: וְנִיָּרָם אֲבָד חֻשְׁבוֹן
 עַד־דִּיבֹן וְנִשְׁמִים עַד־נֶפֶח אֲשֶׁר עַד־מִידְבָּא: וּמִלְכוֹ
 פִּסְקַת מִחֻשְׁבוֹן עַדָּא שׁוֹלְטָן מִדִּיבֹן וְצִדְיָאוֹ עַד
 נֶפֶח דְּסִמְיָד עַד מִידְבָּא: כֹּכְאָעְבְּרָה יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ
 הָאֱמֹרִי: וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ הָאֱמֹרִי: וַיִּתֵּב
 יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעֵי אֻמּוֹרָאָה: כֹּכְאָעְבְּרָה מִשְׁחָה לְרַגְלָה

אֶת־יַעֲזָר וַיִּלָּכְדוּ בְּנִתְיָה כְּתִיב וַיִּירֶשׁ קָרִי וַיִּירֶשׁ
 אֶת־הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־
 יַעֲזָר וַיִּלָּכְדוּ בְּנִתְיָה וַיִּירֶשׁ אֶת־הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם:
 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת יַעֲזָר וַיִּכְבְּשׁוּ בְּפָרְנָהָא
 וַתִּרְיֹף יֵת אֲמֹרָאָה דִּי תַמְזָן: אַ וַיִּפְּגֹו וַיַּעֲלֹו דִרְדָּ
 הַבֶּשֶׂן וַיֵּצֵא עֹוג מִלְד־הַבֶּשֶׂן לְקִרְאָתָם הוּא
 וְכַל־עֲמֹו לְמַלְחָמָה אֲדַרְעִי: וַיִּפְּגֹו וַיַּעֲלֹו דִרְדָּ
 הַבֶּשֶׂן וַיֵּצֵא עֹוג מִלְד־הַבֶּשֶׂן לְקִרְאָתָם הוּא וְכַל־
 עֲמֹו לְמַלְחָמָה אֲדַרְעִי: וַאֲתַפְּנִיאוּ וְסִלְקִיו לְאַרְח
 מַתְנָן וַנִּפְק עֹוג מִלְכָּא דְמַתְנָן לְקַדְמוּתָהוֹן הוּא
 וְכַל עֲמָה לְאַנְחָא קָרְבָּא לְאַדְרַעִי:

מַפְסִיד לֹא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֶל־תִּירָא אֹתוֹ
 כִּי בִידֶךָ נִתְּנִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עֲמֹו וְאֶת־אַרְצוֹ
 וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מִלְכָּה הָאֲמֹרִי
 אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבֹּן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 אֶל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בִידֶךָ נִתְּנִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עֲמֹו

וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מִלְכָּה
 הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבֹּן: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה
 לֹא תִדְחַל מִנֶּה אָרִי בִידֶךָ מִסֵּרִית יִתֵּה וְיֵת כָּל
 עֲמָה וְיֵת אֲרַעָה וַתַּעֲבֹד לָהּ כְּמָא דִּי עֲבַדְתָּ
 לְסִיחֹן מִלְכָּא דְאֲמֹרָאָה דִּי יִתֵּב בְּחֶשְׁבֹּן:
 אַ וַיִּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־כָּל־עֲמֹו עַד־בְּלַתִּי
 הַשְּׂאִיר־לוֹ שְׂרָיִד וַיִּירֶשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ: וַיִּכּוּ אֹתוֹ
 וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־כָּל־עֲמֹו עַד־בְּלַתִּי הַשְּׂאִיר־לוֹ
 שְׂרָיִד וַיִּירֶשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ: וַיַּחֲזֹו יִתֵּה וְיֵת בְּנוֹהִי
 וְיֵת כָּל עֲמָה עַד דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר לָהּ מִשְׁזִיב
 וַיִּרִיתוּ יֵת אֲרַעָה: אַ וַיִּסְעֻו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲזֹו
 בְּעֶרְבוֹת מִזָּאֵב מַעֲכָר לִירְדֵן יִרְחוֹ: וַיִּסְעֻו בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲזֹו בְּעֶרְבוֹת מִזָּאֵב מַעֲכָר לִירְדֵן יִרְחוֹ:
 וַנִּטְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַשְּׂרֹו בְּמִשְׁרָא דְּמִזָּאֵב
 מַעֲכָרָא לִירְדֵּנָא דִירְחוֹ: ס ס ס

פ"ו פסוקים, למידב"א סימן.

הפטרה לפרשת חוקת בשופטים פרק יא

יֵא אַ וַיִּפְתַּח הַגִּלְעָדִי הַיָּה גִבּוֹר חֵיל וְהוּא בֶן־אִשָּׁה זִוְגָה וַיּוֹלֵד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח: כַּוְתָּלָד
 אֶשְׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיַּגְדִּלוּ בְּנֵי־הָאִשָּׁה וַיַּגְרִשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל בְּבֵית־אֲבִינוּ כִּי
 בֶן־אִשָּׁה אַחֲרֵת אָתָּה: וַיִּכְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֲחִיו וַיֵּשֶׁב בְּאַרְצָן טוֹב וַיִּתְּלַקְטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים
 רִיקִים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ: הַ וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל: הַ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְּנֵי־עַמּוֹן
 עִם־יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכּוּ זֻקְנֵי גִלְעָד לְקַחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאַרְצָן טוֹב: הַ וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לָכֵה וְהָיִיתָה לָנוּ
 לְקָצִין וְנִלְחָמָה בְּבְנֵי עַמּוֹן: הַ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזֻקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתַּגְרִשׁוּנִי מִבֵּית
 אָבִי וּמִדֹּעַ בָּאתֶם אֵלַי עִתָּה כַּאֲשֶׁר צָר לָכֶם: הַ וַיֹּאמְרוּ זֻקְנֵי גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עִתָּה שְׂבִנוּ
 אֵלָיִךְ וְהִלַּכְתָּ עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ בְּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָנוּ לְרֹאשׁ לְכָל יִשְׁבֵּי גִלְעָד: הַ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זֻקְנֵי
 גִלְעָד אִם־מִשְׁכִּיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בְּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם לָפָנַי אֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ:
 הַ וַיֹּאמְרוּ זֻקְנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יְהִי שְׁמֹעַ בְּיַנּוּחֵינוּ אִם־לֹא כְּדַבְּרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה: אַ וַיִּלָּךְ יִפְתָּח
 עִם־זֻקְנֵי גִלְעָד וַיִּשְׁמְצוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לָפָנַי יְהוָה
 בְּמִצְפָּה: הַ וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מִלְכָּה בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וְלָךְ כִּי־בָאת אֵלַי לְהִלָּחֵם
 בְּאַרְצִי: הַ וַיֹּאמֶר מִלְכָּה בְּנֵי־עַמּוֹן אֶל־מַלְאָכָיו יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בְּעִלּוֹתָיו מִמִּצְרַיִם
 מֵאַרְנוֹן וְעַד־חֵיבְקָן וְעִתָּה הִשְׁכִּיבָה אֶתְּהֵן בְּשָׁלוֹם: הַ וַיּוֹסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים

אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן: ^א וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצָן מוֹאָב וְאֶת־אַרְצָן בְּנֵי
 עַמּוֹן: ^ב כִּי בַעֲלוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קִדְשָׁה: ^ג וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
 מַלְאָכָיו | אֶל־מֶלֶךְ אֲדוֹם לֵאמֹר אֶעֱבְרָה־נָּא בְּאַרְצְךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֲדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב
 שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּקֶּדֶשׁ: ^ד וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסֹב אֶת־אַרְצָן אֲדוֹם וְאֶת־אַרְצָן מוֹאָב וַיָּבֹא
 מִמִּזְרַח־שָׁמַשׁ לְאַרְצָן מוֹאָב וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אֲרֻנוֹן וְלֹא־בָאוּ בְּגִבּוֹל מוֹאָב כִּי אֲרֻנוֹן גִּבּוֹל מוֹאָב:
^ה וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכָיו אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הַחֲמֹרִי מֶלֶךְ חֲשֹׁבֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעֲבְרָה־נָּא
 בְּאַרְצְךָ עַד־מִקּוֹמִי: ^ו וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבּוֹלוֹ וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ
 בִּיהֶצֶה וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל: ^ז וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחֹן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיָּפּוּם
 וַיִּירֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־אַרְצָן הַחֲמֹרִי וַיָּשֶׁב הָאָרֶץ הַהִיא: ^ח וַיִּירָשׁוּ אֶת כָּל־גִּבּוֹל הַחֲמֹרִי מֵאַרְנוֹן
 וְעַד־הַיַּבֵּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן: ^ט וְעַתָּה יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הַחֲמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשֶׁנּוּ: ^י הֲלֹא אַתָּה אֲשֶׁר יוֹרִישֶׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ תִירָשׁ וְאַתָּה כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירָשׁ: ^{יא} וְעַתָּה הַטּוֹב טוֹב אַתָּה מִכָּלֶּךָ בְּיָצִיִּיךָ מֶלֶךְ מוֹאָב הַרּוֹב
 רַב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־נִלָּחֶם נִלָּחֶם בָּם: ^{יב} בְּשֹׁכֶת יִשְׂרָאֵל בַּחֲשֹׁבֹן וּבְכַנּוּתִיָּה וּבְעֶרְעוֹר וּבְכַנּוּתִיָּה
 וּבְכָל־הָעָרִים אֲשֶׁר עַל־יַדֵּי אֲרֻנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדּוּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא: ^{יג} וְאַנְכִּי
 לֹא־חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה אֵתִי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין
 בְּנֵי עַמּוֹן: ^{יד} וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דְּבָרֵי יִפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו: ^{טו} וְהָיָה עַל־יִפְתָּח רוּחַ
 יְהוָה וַיַּעֲבֵר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מִנְשֶׁה וַיַּעֲבֵר אֶת־מִצְפָּה גִלְעָד וּמִמִּצְפָּה גִלְעָד עֹבֵר בְּנֵי עַמּוֹן:
^{טז} וַיִּירֶד יִפְתָּח גֹּדֶר לִיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי: ^{יז} וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא
 מִדִּלְתִּי בֵיתִי לִקְרֹאתִי בְּשׁוֹבֵי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לִיהוָה וְהָעֲלִיתִיהוּ עוֹלָה: ^{יח} וַיַּעֲבֵר יִפְתָּח
 אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ: ^{יט} וַיָּכֹם מַעְרֹעֵר וְעַד־בְּאֵד מִנֹּת עֶשְׂרִים עוֹר וְעַד
 אָבֶל כְּרָמִים מִכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכְנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', ו' בתמוז	4.18	3.11	4.45	5.51	9.13	12.46	13.21	1948.8	20.16
ז', ז' בתמוז	4.19	3.12	4.45	5.52	9.13	12.46	13.22	1948.5	20.16
ח', ח' בתמוז	4.19	3.13	4.46	5.52	9.14	12.46	13.22	1948.1	20.15
ט', ט' בתמוז	4.20	3.14	4.47	5.53	9.14	12.47	13.22	1947.7	20.15
י', י' בתמוז	4.21	3.15	4.47	5.53	9.14	12.47	13.22	1947.3	20.15
יא', י"א בתמוז	4.22	3.16	4.48	5.54	9.15	12.47	13.22	1946.9	20.14
יב', י"ב בתמוז	4.23	3.17	4.49	5.55	9.15	12.47	13.22	1946.5	20.14
יג', י"ג בתמוז	4.23	3.18	4.50	5.55	9.15	12.47	13.22	1946.0	20.13

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם ו' בתמוז ה'תשפ"ד – י"ג בתמוז ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בתמוז	הלכות שבועות פרק י"ב.	הל' בית הבחירה פרק ז.	מ"ע ז.
ז'	ז' בתמוז	הלכות נדרים. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע צד.
א'	ח' בתמוז	פרק ד-ו.	הל' כלי המקדש והעובדים בו.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע צד.
ב'	ט' בתמוז	פרק ז-ט.	פרק ב.	מל"ת קנז.
ג'	י' בתמוז	פרק י-יב.	פרק ג.	מ"ע צה.
ד'	י"א בתמוז	פרק יג. הלכות נזירות. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ד.	מ"ע צה. צב. מל"ת רט.
ה'	י"ב בתמוז	פרק ג-ה.	פרק ה.	מל"ת רב. רג. רד.
ו'	י"ג בתמוז	פרק ו-ח.	פרק ו.	מל"ת רה. רו. רח. רז.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
חוקת	19:07	20:28	19:29	20:31	19:20	20:32	19:27	20:28
בלק	19:04	20:24	19:26	20:27	19:17	20:28	19:24	20:25

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי** ע"ה **דייטש**